

SVEUČILIŠTE U RIJECI FILOZOFSKI FAKULTET

Sveučilišni prijediplomski studij *Filozofija* (dvopredmetni)

Izvedbeni planovi zimski semestar akademske godine 2026./2027.

**termini ispitnih rokova mogu biti različiti od
navedenih u izvedbenim programima**

- pratiti tablicu ispitnih rokova -

**[https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-
studenti/nastava/](https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-studenti/nastava/)**

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU

Naziv kolegija	Logika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Dr. sc. David Grčki
Kabinet	F-414
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Ponedjeljom u 12h ili po dogovoru
Telefon	051 265 637
e-mail	dgrcki@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	

II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA

SADRŽAJ KOLEGIJA

Što je logika? – uvod. Iskazi, rečenice, propozicije. Argument. Prepoznavanje argumenata: argument i objašnjenje. Deduktivni i induktivni argumenti. Mape argumenata. Dedukcija: kategoričke propozicije i kategorički silogizam. Vennovi i Venn-Eulerovi dijagrami. Logičke pogreške. Teorija skupova osnovni pojmovi. Formalna logika - uvod. Propozicijska logika – uvod.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Očekuje se da nakon odslušanog predmeta i položenog ispita studenti:

- razlikuju osnovne pojmove u teoriji skupova te mogu primijeniti definicije i teoreme u rješavanju zadataka
- mogu usporediti i razlikovati iskaze, rečenice i sudove
- budu osposobljeni usporediti i razlikovati argumente i objašnjenja
- mogu analizirati osnovne značajke deduktivnih i induktivnih argumenata
- mogu definirati valjanost (deduktivnog) argumenta te da mogu argumentirano primijeniti Vennove i Venn-Eulerovalne dijagrame u provjeri valjanost kategoričkih silogizama
- mogu usporediti osnovne neformalne logičke pogreške te da budu osposobljeni za argumentiranu uporabu definicija logičkih pogrešaka u analizi pojedinih argumenata
- razlikuju osnovne pojmove propozicijske logike (formalna logika)

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	-	-	
Aktivno sudjelovanje na vježbama/pisanje zadaća/prisustvo na gostujućim predavanjima	0.6	10	
Kontinuirana provjera znanja 1	1.8	30	
Kontinuirana provjera znanja 2	1.8	30	
ZAVRŠNI ISPIT	1.8	30	
UKUPNO	6	100	
Opće napomene:			
Položen ispit iz Logike <u>preduvjet</u> je za <u>upis predmeta</u> Simbolička logika.			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti najviše 30% ocjenskih bodova.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Copi, I.M., Cohen, C., 2014, <i>Introduction to Logic</i> , Macmillan Publishing Company. Newton-Smith, W.H., 2005, <i>Logic - An Introductory Course</i> , Routledge.			
IZBORNA LITERATURA			

Acock, M., 1985, *Informal Logic. Examples and Exercises*, Wadsworth Publishing Company. (log)

Beall, J., i Logan, S.A., 2017. *Logic: The Basics* (2nd ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315723655>

Fogelin R.J. i Sinnott-Amstrong W., 2001, *Understanding Arguments. An Introduction to Informal Logic*, Wadsworth Group/Thomson Learning. (log)

Gensler, H.J., 2002, *Introduction to Logic*, Routledge. (log + simb)

Guttenplan, S., 1997, *The Languages of Logic*, Blackwell Publishers Ltd.

Halbach, V., 2010. *The Logic Manual*. Oxford University Press.

Hodges W., 2001, *Logic. An Introduction to Elementary Logic*, Penguin Books.

Kamke, E., 1950, *Theory of Sets*, Dover Publications, Inc.

Kurepa, Đ., 1951, *Teorija skupova*, Školska knjiga Zagreb.

Lepore, E., 2000, *Meaning and Argument. An Introduction to Logic Through Language*, Blackwell Publishing.

Monk, J.D., 1969, *Introduction to Set Theory*, McGraw-Hill Book Company

Morse, a.P., 1965, *A Theory of Sets*, academic Press.

Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, *Logic - Schaum's Outline Series*, McGraw-Hill

Pinter, C.C., 1971, *Set Theory*, Addison-Welsey Publishing Company.

Priest, G. *Logic: A Very Short Introduction*, 1st edn, Very Short Introductions (Oxford, 2000; online edn, Oxford Academic, 24 Sept. 2013), <https://doi.org/10.1093/actrade/9780192893208.001.0001>,

Quine, W. V. O. 1950. *Methods of Logic*, Harvard University Press.

Quine, W. Van O., 1998, *Elementary Logic*, Harvard University Press.

Smith, P., 2020. *An Introduction to Formal Logic* (2nd ed.). Cambridge University Press.

Tomassi, P., 1999, *Logic*, Routledge.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti **nisu** obavezni prisustvovati nastavi/seminarima.

Od studenata koji odluče prisustvovati nastavi očekuje se aktivno prisustvo, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane zadaće/obaveze te da znaju osnovne pojmove uvedene na prethodnim nastavnim satima.

Kašnjenja na predavanjima nisu dozvoljena.

Ometanje nastave i ostalih studenata u radu nije dozvoljeno.

Napuštanje predavaonice tijekom nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.

Korištenje mobitela za vrijeme nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Tajnica, oglasna ploča, Merlin, elektronička pošta, mobitel

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Studenti mogu kontaktirati nastavnika izvan nastavnih sati

- osobno ili online tijekom konzultacija
- putem maila
- putem foruma na Merlinu

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni je ispit (samo) usmeni.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata. Korištenje literature/bilješki/podataka za vrijeme kolokvija kao i prepisivanje nije dozvoljeno te se u tom slučaju dobiva 0 bodova. Korištenje literature i prepisivanje za vrijeme kolokvija ujedno predstavlja kršenje točke 6.1.1. Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	8.2. i 22.2.2027. u 10h (F- 414)
--------	----------------------------------

Ljetni	28.6. i 12.7.2027. u 10h (F- 414)
--------	-----------------------------------

Jesenski	30.8. i 13.9.2027. u 10h (F- 414)
----------	-----------------------------------

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM

NAZIV TEME / (P) - predavanja, (S) - seminari

1. tjedan (P)	Uvod. Što je logika i uvodni pojmovi
---------------	--------------------------------------

1. tjedan (S)	Uvod. Što je logika – diskusija
---------------	---------------------------------

2. tjedan (P)	Rečenica i propozicija, podjela propozicija i ekvivalentnost sudova
---------------	---

2. tjedan (S)	Rečenica i propozicija, podjela propozicija i ekvivalentnost sudova – primjeri i rasprava
---------------	---

3. tjedan (P)	Kategorički sudovi
---------------	--------------------

3. tjedan (S)	Kategorički sudovi – primjeri/rasprava/zadaci
---------------	---

4. tjedan (P)	Vennovi dijagrami za kategoričke sudove
---------------	---

4. tjedan (S)	Vennovi dijagrami za kategoričke sudove – primjeri/rasprava/zadaci
---------------	--

5. tjedan (P)	Ponavljjanje – primjeri/rasprava/zadaci Argument, dijagrami
---------------	---

5. tjedan (S)	Argument, dijagrami – primjeri/rasprava/zadaci
---------------	--

6. tjedan (P)	Argument, pojam valjanosti
---------------	----------------------------

6. tjedan (S)	Argument i valjanost – primjeri/rasprava/zadaci
---------------	---

7. tjedan (P)	Argument - valjanost, specifični primjeri i rasprava
---------------	--

7. tjedan (S)	Valjanost i specifični primjeri – rasprava i zadaci + priprema za kolokvij
---------------	--

23. 11. 2026.	1. Kolokvij
----------------------	--------------------

8. tjedan (S)	1. Kolokvij – rješenja zadataka i rasprava
---------------	--

9. tjedan (P)	Kategorički silogizmi i Venovi dijagrami
9. tjedan (S)	Kategorički silogizmi i Venovi dijagrami - primjeri/rasprava/zadaci
10. tjedan (P)	Provjera valjanosti pomoću Vennovih dijagrama za argumente koji nisu kategorički silogizmi, Logičke pogreške
10. tjedan (S)	Provjera valjanosti pomoću Vennovih dijagrama za argumente koji nisu kategorički silogizmi, Logičke pogreške - primjeri/rasprava/zadaci
11. tjedan (P)	Logičke pogreške (2. dio)

11. tjedan (S)	Logičke pogreške - primjeri/rasprava/zadaci
12. tjedan (P)	Simbolička logika – osnovni pojmovi i uvod u logiku sudova (alfabet)
12. tjedan (S)	Alfabet logike sudova - primjeri/rasprava/zadaci
13. tjedan (P)	Logika sudova – Semantičke tablice
13. tjedan (S)	Semantičke tablice - primjeri/rasprava/zadaci
14. tjedan (P)	Logika sudova – prijevodi i provjera valjanosti pomoću semantičkih tablica
14. tjedan (S)	Provjera valjanosti pomoću semantičkih tablica/Primjeri i zadaci + priprema za kolokvij
18 .1. 2027.	2. Kolokvij
15. tjedan (S)	2. Kolokvij – rješenja zadataka i rasprava

Datum pisanja ispravaka odrediti će se naknadno u dogovoru sa studentima (ukoliko bude potrebno pisati ispravke kolokvija).

Ispravak kolokvija pišu studenti koji nemaju na kolokviju 50% bodova (negativan kolokvij).

Uvjet za pisanje ispravka kolokvija je barem 30% bodova, odnosno 9 bodova.

Ispravak kolokvija pišu studenti koji nemaju na kolokviju 50% bodova (negativan kolokvij).

Uvjet je za pisanje ispravka kolokvija rezultat najmanje 30% bodova, odnosno 9 bodova.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći usporediti i razlikovati iskaze, rečenice i sudove.	Što je logika? – uvod. Iskazi, rečenice, propozicije.	Predavanje Objašnjavanje	Kontinuirane provjere znanja

Studenti će biti osposobljeni usporediti i razlikovati argumente i objašnjenja te će moći analizirati osnovne značajke deduktivnih i induktivnih argumenata. Uz to, moći će definirati valjanost (deduktivnog) argumenta.	Argument. Prepoznavanje argumenata: argument i objašnjenje. Deduktivni i induktivni argumenti. Mape argumenata.	Analiziranje primjera Demonstracija rješavanja zadataka te rješavanje zadataka Praktičan rad e-učenje	(kolokviji) Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima Domaće zadaće Završni, usmeni ispit
Studenti će moći argumentirano primijeniti Vennove i Venn-Eulerove dijagrame u provjeri valjanost kategoričkih silogizama.	Dedukcija: kategoričke propozicije i kategorički silogizam. Vennovi i Venn-Eulerovi dijagrami.		
Studenti će moći usporediti osnovne neformalne logičke pogreške te će biti osposobljeni za argumentiranu uporabu definicija logičkih pogrešaka u analizi pojedinih argumenata.	Logičke pogreške.		
Studenti će moći razlikovati osnovne pojmove u teoriji skupova te će moći primijeniti definicije i teoreme u rješavanju zadataka.	Teorija skupova – osnovni pojmovi.		
Studenti će moći razlikovati osnovne pojmove propozicijske logike (formalna logika).	Formalna logika - uvod./ Propozicijska logika – uvod.		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Uvod u filozofiju		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	1.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Boran Berčić		
Kabinet	F-416		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051/265-645		
e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Filip Čeč		
Kabinet	F-424		
Vrijeme za konzultacije	točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	fcec@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<u>Smisao života</u>: u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno? <u>Smrt</u>: je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja? <u>Sudbina</u>: argumenti za fatalizam <u>Sloboda volje</u>: jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam? <u>Moralna odgovornost</u>: kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom? <u>Konzekvencijalizam</u>: utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila. <u>Deontologija</u>: vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam. <u>Aretička etika</u>: vrline, svodivost vrline. <u>Društveni ugovor</u>: amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora. <u>Znanje</u>: klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške. <u>Um</u>: jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam. <u>Bog</u>: doslovno i preneseno shvaćanje religijskog diskursa, evidencijalizam i fideizam, argumenti za postojanje boga, Eutifronova dilema, presumpcija ateizma, <i>fine tuning</i> argument i antropički princip.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji religije.			
Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	

OCJENJUJE		
Pohađanje nastave	2	
Kontinuirana provjera znanja 1	1	30
Kontinuirana provjera znanja 2	1	30
ZAVRŠNI ISPIT	2	40
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

B. Berčić: Filozofija 1 i Filozofija 2, IBIS-grafika, Zagreb, 2012.

http://www.ibis-grafika.hr/ibisStaticBak/download/Bercic_Filozofija_e-izdanje.pdf

IZBORNA LITERATURA

Thomas Nagel: Što sve to znači?, Kružak, Zagreb, 2002.

Nigel Warburton: Filozofija - osnove, Kružak, Zagreb, 1999.

Simon Blackburn: Poziv na misao, AGM, Zagreb, 2002.

Harry Frankfurt: Kenjaža, Algoritam, Zagreb, 2006.

Cornman, Lehrer & Pappas: Philosophical Problems and Arguments – An Introduction, Hackett Publishing Co, 1992.

John Hospers: An Introduction to Philosophical Analysis, London, 1977.

Robert M. Martin: There Are Two Errors In The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems, Ontario, Canada, 1992.

Jonathan Westphal: Philosophical Propositions, Routledge, 1998.

Thomas Mautner: The Penguin Dictionary of Philosophy, Penguin Books, 2000.

Simon Blackburn: Oxford Dictionary of Philosophy, Oxford University Press, 1996.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni biti nazočni na 75% predavanja. Studenti su dužni izložiti seminarski rad. Neizvršavanje obaveza rezultirati će smanjenjem ocjenskih bodova. Ispitni rokovi se određuju početkom akademske godine a mogu se mijenjati (bolest ili službena spriječenost) tjedan dana prije. O promjenama termina ispita moguće je saznati preko oglasne ploče Odsjeka i na web stranicama fakulteta. Odjava ispita se mora izvršiti bar 24 sata prije ispita u protivnom će se smatrati da je student rok iskoristio.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

E-mail, konzultacije, oglasna ploča, usmeno na nastavi.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-mail, konzultacije, usmeno na nastavi.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Vidi pod sustav ocjenjivanja.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	1.2. i 15.2.
Ljetni	14.6. i 28.6.
Jesenski	30.8. i 10.9.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	<u>Uvodno predavanje</u>
2.	<u>Smisao života</u> : u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno?
3.	<u>Smrt</u> : je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?
4.	<u>Sudbina</u> : argumenti za fatalizam.
5.	<u>Sloboda volje</u> : jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?
6.	<u>Moralna odgovornost</u> : kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?
7.	<u>Konzekvencijalizam</u> : utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.
8.	<u>Deontologija</u> : vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.
9.	<u>Aretička etika</u> : vrline, svodivost vrline.
10.	<u>Društveni ugovor</u> : amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.
11.	<u>Znanje</u> : klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.
12.	<u>Stvarnost</u> : Realizam, Antirealizam
13.	<u>Um</u> : jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.
14.	<u>Bog</u> : Eutifronova dilema, Stratonička presumpcija, <i>fine-tuning</i> argument, Pascalova oklada
15.	<u>Ponavljanje za ispit</u>

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.	Epikurov i Lukrecijev argument protiv straha od smrti.	Predavanja, rad na tekstu, rasprava na nastavi.	Kolokviji, ocjena izlaganja, usmeni ispit.
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.	Konzekvencijalizam, deontologija i aretička etika.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.	Determinizam, kompatibilizam, libertarijanizam.		
Student će biti u stanju	Naturalizam,		

razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.	emotivizam, intuicionizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.	Fizikalizam, dualizam, funkcionalizam, biheviorizam.		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Estetika		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	3.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović		
Kabinet	425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)			
Telefon	051/265-639		
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš		
Kabinet	426		
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051 264 640		
e-mail	anag@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Nastava na kolegiju Estetika organizirat će se oko dva tematska područja. Na predavanjima ćemo se baviti estetikom kao filozofskom disciplinom. Tematske jedinice koje će se obrađivati uključuju povijesni razvoj estetike, značenje termina estetika, odnos estetike prema drugim filozofskim disciplinama, centralne pojmove estetike (estetska svojstva, estetsko iskustvo, estetski sudovi), pitanja ljepote, uzvišenog i ružnog, pitanja ukusa, estetskih sudova i nesuglasja, genijalnosti i kreativnosti. Razmotrit ćemo najznačajnije estetičare od Platona, preko britanskih empirista i njemačkih racionalista, zaključno s teorijama iz suvremene estetike koje podrazumijevaju empirijske i kognitivističke pristupe estetici. Na seminarima ćemo se posvetiti estetici u onom njenom segmentu u kojem se ona poklapa s temama iz filozofije umjetnosti. U ovom djelu naglasak je na problemu definicije umjetnosti i umjetničkog djela, obrađuju se tradicionalne definicije umjetnosti poput reprezentacionalističke, ekspresivističke i formalističke definicije, zatim analiza umjetnosti kroz pojam estetskog iskustva, te tri moderna pristupa problemu određenja umjetnosti (teorija otvorenog pojma, institucionalna teorija i povijesna teorija umjetnosti).			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Kolegij studentima pruža iscrpan konglomerat znanja o estetici kao filozofskoj disciplini na način da ih kroz kritički, povijesno-problemski pristup analizi pojma umjetnosti senzibilizira za efikasnije i kompetentnije razumijevanje umjetničkih, kreativnih praksi. Ukoliko ispuni sve obaveze unutar kolegija, te položi završni ispit, student/ica će biti u stanju: 1. Objasniti i analizirati temeljne estetske pojmove 2. Razlikovati ključne pravce unutar povijesne rasprave o estetici 3. Objasniti i analizirati različita stajališta o estetici koja su zastupali teoretičari umjetnosti od antike do postmodernizma 4. Analizirati i objasniti tekstove u kojima su aplicirane pojedine estetičke teorije			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	
Kontinuirana provjera znanja 1 – kolokvij predavanja	3	40%
Kontinuirana provjera znanja 2 – kolokvij seminari		25%
ZAVRŠNI ISPIT	1	35%
UKUPNO	6	100

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kontinuirana provjera znanja na kolegiju Estetika provodit će se kroz dva kolokvija i na završnom ispitu.

Kolokvij 1 pokrivat će prvi dio gradiva predavanja, a na njemu će biti moguće ostvariti maksimalno 40 ocjenskih bodova. Kolokvij 2 pokrivat će gradivo prvog dijela seminara a na njemu će biti moguće ostvariti maksimalno 25 ocjenskih bodova. Završni ispit obuhvaćat će gradivo predavanja i seminara, a na njemu će biti moguće ostvariti maksimalno 35 ocjenskih bodova. Svi kolokviji i završni ispit sastojat će se od zadataka objektivnog tipa, zadataka alternativnoga izbora, nadopunjavanja, esejskih pitanja, te pitanja kojima je cilj provjeriti razumijevanje izvornih tekstova.

Studenti koji ne pristupe kolokvijima ili koji ne ostvare dovoljan broj bodova za prolaz moći će pristupi jednom terminu ispravka koji će se osigurati prije kraja semestra izvan termina nastave. Za izlazak na završni ispit, studenti moraju položiti oba kolokvija.

- Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Predavanja:

Kant, *Kritika moći suđenja*

Nanay Bence, Don Lopez, Nick Riggle, 2022, *Aesthetic Life and Why it Matters*, Oxford UP (izbor)

Guyer (P.) (2014), *A History of Modern Aesthetics*, CUP (izbor)

Hogh-Olsen H. (2019), *The Aesthetic Animal*, OUP (izbor)

Platon, Gozba; Hipija veći

Semianri:

Platon, Država III, X

Aristotel, Poetika

David Hume, O mjerilu ukusa

Arthur Danto, Preobražaj svakidašnjeg

Roland Barthes, Smrt autora

Noel Carroll, Philosophy of Art (skripta)

IZBORNA LITERATURA

Feagin S. & P. Maynard, *Aesthetics*, OUP

Goodman N. (2002/1976), *Jezici umjetnosti*, Kruzak

Lamarque P. & S.H. Olsen (2008), *Aesthetics and the Philosophy of Art*, OUP

Nanay B. (2016), *Aesthetics as philosophy of perception*, OUP

Kivy P. (2001), *The Possessor and the Possessed*, OUP .
 Kivy P. (2015), *De Gustibus: Arguing About Taste and Why We Do It*, OUP
 Davies S. (2012), *The Artful Species*, OUP
 Currie Greg, M. Kieran, A. Meskin & J. Robson, ur. (2014), *Aesthetics and the Sciences of Mind*, OUP (izbor)
 Boden M. (2004), *The Creative Mind: Myths and Mechanisms*, Routledge
 Vidmar Jovanović I. (2021), *Umjetnost genija: Kant i suvremena filozofija pjesništva* (2. Poglavlje)
 Schellekens E. I P. Goldie (2011), *The Aesthetic Mind*, OUP (izbor)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave (predavanja i seminari) je obavezno, izuzev u opravdanim okolnostima. U slučaju izostanka, liječnička ispričnica mora se donijeti na prvi idući sat; u slučaju većeg broja izostanaka, kao uvjet za izlazak na ispit biti će pisani seminar od minimum 3000 riječi.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

E-pošta; oglasna ploča Odsjeka za filozofiju, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-pošta; konzultacije

Nastavnici ne odgovaraju na pitanja o terminu i mjestu ispita: molimo pogledajte oglasnu ploču.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno, po potrebi usmeno.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12./25.2./ 10h
Ljetni	17.6./1.7./ 10h
Jesenski izvanredni	2.9./16.9./ 10h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
	Predavanja
9.10.	Uvodno predavanje: estetika kao filozofska disciplina
16.10.	Osnovni pojmovi: estetska svojstva, estetsko iskustvo, estetska vrijednost
23.10.	Povijest estetike: antika (Platon)
30.10.	Povijest estetike: britanski empirizam (Hutchenson, Hume)
6. 11.	Povijest estetike: racionalistička estetika (Wolf, Baumgarten)
13.11.	Povijest estetike: Kant
20.11.	Povijest estetike: Kant
27. 11.	Povijest estetike: Kant
4. 12.	Povijest estetike: Kant
11. 12.	Povijest estetike: Kant
18.12.	Kolokvij
8.1.	Ukus i estetsko jastvo
15.1	Kreativnost i imaginacija

22.1.	Estetske zajednice i zajednička estetska iskustva
29.1.	Estetska nepravda
	Seminari
1.	Uvod u seminarski dio nastave i dogovor oko rada
2.	Platon, Država III, IV
3.	Platon, Država X
4.	Aristotel, Poetika
5.	Aristotel, Poetika
6.	Hume, O mjerilu ukusa
7.	Hume, O mjerilu ukusa
8.	Roland Barthes, Smrt autora
9.	Kolokvij
10.	Uvod u filozofiju umjetnosti
11.	Umjetnost i reprezentacija
12.	Umjetnost i ekspresija
13.	Umjetnost i forma
14.	Umjetnost kao otvoreni pojam/Institucionalna teorija
15.	„Why beauty matters?“

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Objasniti i analizirati temeljne estetske pojmove	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Razlikovati ključne pravce unutar povijesne rasprave o estetici	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Objasniti i analizirati različita stajališta o estetici koja su zastupali teoretičari umjetnosti od antike do postmodernizma	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Analizirati i objasniti tekstove u kojima su aplicirane pojedine estetičke teorije	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Epistemologija
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	5.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljkom i utorkom od 10.00 – 12.00 ili po dogovoru
Telefon	051/265-644, 091 218 2887
e-mail	prijic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
- Upoznavanje s temeljnim pojmovima epistemologije: znanje, istina, opravdanje, vjerovanje te s temeljnim tradicionalnim problemima epistemologije: izvori i mehanizmi spoznavanja, doseg spoznaje, izvjesnost/ spoznaje - Upoznavanje s klasičnim epistemološkim povijesnim temama, pozicijama i njihovim predstavnicima: od pred-sokratika i antičke filozofije preko konstituiranja epistemologije u novovjekovnom razdoblju (empirizam, racionalizam, kriticism) do suvremenih epistemoloških tema - Definicija znanja i teorije istine: korespondencijska teorije istine, koherentistička teorija istine, pragmatizam, verifikacionizam, konstruktivizam, 'deflacijske' teorije istine, konsenzualizam i dr. uz glavne predstavnike kroz povijest (od Platona i Aristotela, novovjekovne epistemologije do suvremenih epistemologija Bečkog kruga, pragmatizma, postmodernizma, kritičke teorije i dr.) - Problem realizma i anti-realizma (idealizma): metafizički i epistemološki realizam i anti-realizam - Daljnji izazovi mogućnosti istinite spoznaje: (a) skepticizam i odgovori na skeptičke izazove kroz povijest epistemologije; (b) relativizam i odgovori na postmodernističke izazove - Teorije opravdanja: (a) koherentizam; (b) fundacionalizam; (c) relijabilizam te tema internalizma i eksternalizma u teorijama opravdanja - Naturalizam i normativizam u epistemologiji: projekt naturaliziranja epistemologije; odnos epistemologije i prirodnih/društvenih znanosti; normativizam i deontološki pristup - Izvori znanja ili razmatranje spoznajnih sposobnosti ili mehanizama spoznaje: (a) percepcija (ekološki pristup, kognitivistička teorije percepcije, modularna teorija percepcije, teorija dvostrukog aspekta, evolucijska teorija percepcije i dr.); (b) razum (racionalnost, apriorna spoznaja); memorija (teorija direktnog i indirektnog realizma); (c) intuicije (kao nesvjesno zaključivanje) (d) svijest (introspekcija i teorija privilegiranog pristupa) (e) svjedočanstvo (redukcionizam i anti-redukcionizam; evidencijalizam i anti-evidencijalizam) - Socijalna epistemologija: izazovi socijalnog konstruktivizma (epistemološki nihilizam, smrt epistemologije; staro i novo znanje); teorije opravdanja u socijalnoj epistemologiji; epistemologija neslaganja; ne-idealna epistemologija - Epistemologija vrline i napuštanje monizma istine: pluralizam epistemičkih vrijednosti, promjena normativnog cilja i uvođenje evaluacije epistemočkog agenta i njegovih epistemoloških vrlina/mana, samo-znanje; epistemologija neznanja - Politička epistemologija i epistemologija demokracije: epistemičko opravdanje	

demokracije, primijenjena epistemologija, regulativna epistemologija (dezinformiranje i propaganda u digitalnoj eri komunikacije)			
12. Posebne epistemologije: feministička epistemologija, moralna epistemologija, institucijska epistemologija i sl.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:			
- objasniti temeljne epistemološke pojmove: znanje, istina, opravdanje - opisati i usporediti različite izvore spoznaje (percepcija, razum, svijest, memorija, svjedočanstvo) - opisati i usporediti realizam i anti-realizam u epistemologiji - objasniti u čemu se sastoji pozicija skepticizma i moguće odgovore na skeptički izazov - analizirati razliku između skepticizma i relativizma - objasniti i usporediti tradicionalne teorije opravdanja (fundacionalizam, koherentizam, relijabilizam) - objasniti razliku između internalizma i eksternalizma - objasniti i usporediti teorije istine - objasniti Gettierov problem i moguća rješenja - objasniti odnos normativne i naturalističke epistemologije - objasniti odnos između individualne i socijalne epistemologije - objasniti odnos između socijalne epistemologije i socijalnog konstruktivizma - objasniti odnos između idealne i ne-idealne epistemologije (socijalna i politička epistemologija)			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	2	-	
Kontinuirana provjera znanja 1	1	35	
Kontinuirana provjera znanja 2	1	35	
ZAVRŠNI ISPIT	2	30	
UKUPNO	6	100	
Opće napomene:			
Varijanta 2 sa završnim ispitom			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Johnatan Dancy: Uvod u suvremenu spoznajnu teoriju, Zagreb, Hrvatski sudiji, 2001			

• J. Greco i E. Sosa (ur.), <i>Epistemologija: Vodič u teorije znanja</i>, Zagreb, Jesenski i Turk, 2004. • Snježana Prijić: <i>Oko i svijet</i>, Rijeka, 1995. • Snježana Prijić-Samaržija: <i>Društvo i spoznaja</i>, Zagreb, 2000. • Snježana Prijić Samaržija: <i>Democracy and Truth</i>, Udine, Mimesis International, 2020.
IZBORNA LITERATURA
• Audi. Robert, 2011, <i>Epistemology: A Contemporary Introduction to the Theory of Knowledge</i>, New York: Routledge, (treće izdanje) • Feldman, R. and Warfield, T. A. (ur.), 2010, <i>Disagreement</i>, Oxford: Oxford University Press. • Haddock, A., Millar, A. and Pritchard, D. (ur.), 2010, <i>Social Epistemology</i>, Oxford: Oxford University Press. • Hannon, Michael, and de Ridder, Jeroen, eds., 2021, <i>The Routledge Handbook of Political Epistemology</i>, New York: Routledge. • Huemer, Michael, (ur.), 2002, <i>Epistemology: Contemporary Readings</i>, Routledge, London. • Lackey, Jennifer and Ernest Sosa (ur.), 2006, <i>The Epistemology of Testimony</i>, Oxford: Oxford University Press. • Lackey, Jennifer (ur.), 2014, <i>Essays in Collective Epistemology</i>, Oxford: Oxford University Press. • Lackey, Jennifer, 2021, <i>The Epistemology of Groups</i>, Oxford: Oxford University Press. • Lackey, Jennifer ed. 2023, <i>Applied Epistemology</i> Oxford: Oxford University Press • Steup, Matthias, 1996, <i>An Introduction to Contemporary Epistemology</i>, Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. • Steup, Matthias, (ur.), 2001, <i>Knowledge, Truth, and Duty: Essays on Epistemic Justification, Responsibility, and Virtue</i>, Oxford: Oxford University Press. • Zagzebski, Linda Trinkaus, 1996, <i>Virtues of the Mind: An Inquiry into the Nature of Virtue and the Ethical Foundations of Knowledge</i>, Cambridge: Cambridge University Press.
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU
POHAĐANJE NASTAVE
Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). U slučaju većeg broja opravdanih izostanka, potrebno je napisati dodatni seminarski rad na zadanu temu od maksimalno 4000 riječi i uz konzultiranje barem četiriju izvora sekundarne literature. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta. Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave. Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezane za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj i suradnik na kolegiju. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi najviše 2 boda.
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA
• E-kolegij na platformi Merlin • Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju • Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju • Elektronička pošta • Tajništvo Odsjeka za filozofiju
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA
• E-kolegij na platformi Merlin • Konzultacije • Elektronička pošta
NAČIN POLAGANJA ISPITA
Provjera usvojenog znanja s predavanja (kolokvij 1): kolokvij uključuje pisanu provjeru znanja nakon prve cjeline predavanja kojom se provjerava upoznatost sa sadržajem cjeline. Kolokvij je tzv. objektivnog tipa, uključuje provjeru stečenih znanja, (prepoznavanje problema i pojmova, višestruki

izbor, nadopunjavanje), a maksimalno je moguće dobiti trideset i pet bodova.

Provjera usvojenog znanja sa seminara (kolokvij 2): seminari su tematski organizirani oko rada na izvornim filozofskim tekstovima. Provjera znanja (kolokvij 2) sastoji se od zadataka objektivnoga tipa, analize teksta i esejskih pitanja. Maksimalno je moguće ostvariti trideset i pet bodova.

Završni ispit sastoji se od esejskih pitanja. Moguće je ostvariti trideset bodova.

Aktivnost u nastavi kontinuirano se prati od strane nositelja kolegija.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	4. 2. i 18. 2. 2027. u 9.00
Ljetni	24.6. i 8.7. 2027. u 9.00
Jesenski	26.8. i 9. 9. 2027. u 9.00

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME predavanja
5.10.	Uvod: Povijest epistemologije
12.10.	Znanje - vjerovanje, opravdanje, istina
19.10.	Realizam i antirealizam/mogućnost i doseg spoznaje
26.10.	Izvori vjerovanja/opravljanja: percepcija
2.11.	Izvori vjerovanja/opravljanja: razum (racionalnost i heuristike)
9.11.	Izvori vjerovanja/opravljanja: svijest i intuicija
16.11.	Izvori vjerovanja/opravljanja: memorija
23.11.	Izvori vjerovanja/opravljanja: svjedočanstvo
30.11.	Kolokvij 1
7.12.	Teorije istine
14.12.	Teorije opravdanja
21.12.	Skepticizam
11.1.	Relativizam
18.1.	Epistemologija vrlina
25.1.	Epistemologija neznanja
DATUM	NAZIV TEME seminar
6.10.	Socijalna epistemologija – uvod
13.10.	Formiranje vjerovanja u digitalno doba
20.10.	Loša vjerovanja i epistemički paternalizam
27.10.	Epistemička pravednost
3.11.	Epistemologija demokracije
10.11.	Kolokvij 2
17.11.	Politička epistemologija - uvod
24.11.	Hana Arendt i uloga istine u politici
1.12.	Politika, istina, post-istina i postmodernizam
8.12.	Političko neslaganje: epistemički ili građanski autoriteti
15.12.	Afektivna polarizacija, evidencija i evidencijalizam

22.12.	Što su lažne vijesti? Epistemički baloni, komore jeke i online zajednice
12.1.	Je li političko neznanje racionalno? Je li politička iracionalnost mit?
19.1.	Stručnjaci, javne politike i pitanje povjerenja
26.1.	Završna diskusija i priprema za ispit
Napomena	U slučaju konferencijskih i drugih obveza nastavnice u planiranim terminima predavanja i/ili seminara, novi termini će se odrediti u dogovoru sa studentima.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Ishod 1. objasniti temeljne epistemološke pojmove: znanje, istina, opravdanje, vrlina	1-12	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 2. opisati i usporediti različite izvore spoznaje (percepcija, razum, svijest, memorija, svjedočanstvo)	1,2,7,8	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 3. opisati i usporediti realizam i anti-realizam u epistemologiji	3,4,5	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 4. objasniti u čemu se sastoji pozicija skepticizma/relativizma i moguće odgovore na izazove	4,5,6	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 5. objasniti i usporediti tradicionalne teorije opravdanja i teorije istine	3,6,7	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 6. objasniti razliku između individualne i socijalne epistemologije	7,8,9	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 7. Opisati ekstenzije na nove teme: moralna epistemologija, politička epistemologija, epistemologija demokracije, primijenjena epistemologija	10,11,12	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama

Sveučilišna avenija 4
51 000 Rijeka
Hrvatska

SVEUČILIŠTE U RIJECI

Filozofski fakultet u Rijeci

tel. (051) 265-600 (051) 265-602 faks. (051) 216-099
e-adresa: dekanat@ffri.hr
mrežne stranice: <http://www.ffri.uniri.hr>

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija kao sustav. Povijest klasičnog njemačkog idealizma		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija		
Semestar	V.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave			
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Predrag Šustar		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Nakon nastave te po dogovoru		
Telefon	265-795		
e-mail	psustar@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	doc. dr. sc. Zdenka Brzović *(ne će biti nazočna ove akademske godine)		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije			
Telefon	265-795		
e-mail	zdenka@uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Cilj ovog kolegija je upoznavanje s Kantovom epistemologijom i filozofijom znanosti te primjenom istih na ostale filozofske discipline. Ukazat ćemo na one probleme, gledišta i argumente ove filozofske tradicije koji se nadopunjavaju s temama iz recentne filozofije znanosti te srodnih disciplina. Analizirat ćemo odgovarajuće dijelove <i>Kritike čistoga uma</i> , <i>Kritike moći suđenja</i> , <i>Prolegomena</i> te manjih spisa iz Kantovog kritičkoga razdoblja, kao i prateću primarnu i sekundarnu literaturu. Također, kontinuirano ćemo pratiti najnovije doprinose ovoj raspravi u suvremenoj filozofiji znanosti te povezanim istraživačkim područjima (posebice, epistemologijom i metafizikom).			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
1) poboljšati razumijevanje ovog razdoblja povijesti filozofije s obzirom na analitičko usmjerenje Odsjeka za filozofiju;			
2) povezati recentne rasprave u filozofiji, prije svega u epistemologiji i filozofiji znanosti, i srodnim disciplinama, s odgovarajućim teorijama koje su obilježile Kantovo i post-kantovsko razdoblje;			
3) najvažnije, podizanje razine samostalnosti studenta u istraživačkom radu unutar filozofije tijekom izrade seminarskog rada (uz mentoriranje svih faza izrade samostalnih seminarskih radova).			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	X
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA		MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave			
Kolokvij	1.00		15
Aktivnost na nastavi	1.00		15
Seminarski rad	3.00		50
ZAVRŠNI ISPIT	1.00		20
UKUPNO	6.00		100

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
1. Buroker, J. V. (2006), <i>Kant's 'Critique of Pure Reason': An Introduction</i>, Cambridge University Press, Cambridge-New York. 2. Dicker, G. (2004), <i>Kant's Theory of Knowledge: An Analytical Introduction</i>, Oxford University Press, Oxford-New York. 3. Kant, I. (1781/1787 [1984][2021]), <i>Kritika čistoga uma</i>, prijevod, Matica hrvatska, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb. 4. Kant, I. (1781/1787 [2025]), <i>Kritika čistoga uma</i>, prijevod J. Talanga, Matica hrvatska, Zagreb.	
IZBORNA LITERATURA	
1. Barbarić, D. (ur.) (1998), <i>Filozofija njemačkog idealizma</i>, Hrestomatija filozofije sv. 6, Zagreb. 2. Kant, I. (1783 [1953]), <i>Prolegomena za svaku buduću metafiziku</i>, prijevod, u ID., <i>Dvije rasprave</i>, Matica hrvatska, Zagreb. 3. Kant, I. (1790 [1976][2022]), <i>Kritika moći suđenja</i>, prijevod, Naprijed, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb. 4. Körner, S. (1955), <i>Kant</i>, Penguin, Harmondsworth, England, UK. 5. Pendlebury, M. (2022), <i>Making Sense of Kant's Critique of Pure Reason: A Philosophical Introduction</i>, Bloomsbury Academic, London, UK. 6. Šustar, P. (2019), <i>Harmonia mundi. Kantova teorija empirijske spoznaje</i>, Filozofski fakultet-Sveučilište u Rijeci, Rijeka. NAPOMENA: Tijekom nastave, ali i za potrebe studentskih seminarskih radova bit će korištena i dodatna literatura, s naglaskom na recentnim radovima objavljenim u vodećim časopisima na ovom i srodnim područjima filozofije znanosti, ali i šire. Nastava i seminarski radovi zasnivat će se na unaprijed i točno određenim <i>dijelovima</i> primarne, sekundarne literature te, dodatno, priručne literature (primjerice, <i>A Kant Dictionary</i> i sl.).	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni pohađati predavanja i seminare. Mogući su izostanci u okviru <i>Pravilnika</i> .	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
• preko <i>Merlina</i>; • preko mrežnih stranica Fakulteta; • preko zajedničke e-pošte studenata;	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
• u terminima konzultacija te po dogovoru; • preko <i>Merlina</i>; • putem e-pošte;	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeno; usmeno	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno odgovarajućim odredbama <i>Pravilnika o stegovnoj odgovornosti studenata</i>.	
ISPITNI ROKOVI	

Zimski	11.2./25.2.
Ljetni	17.6./1.7.
Jesenski	26.8./9.9.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
1	Uvod u sadržaj kolegija
2	<i>Kritika čistoga uma</i> (KČU): kontekst i utjecaji (Buroker 2006, poglavlje 1)
3	Struktura ljudskoga uma (Buroker 2006, poglavlje 2)
4	Kopernikanski obrat i problem sintetičkog <i>a priori</i> znanja (Buroker 2006, poglavlje 2)
5	KČU: Predgovor A
6	KČU: Predgovor B
7	KČU: Uvod (1/2)
8	KČU: Uvod (2/2)
9	Kant, racionalizam i empirizam (Dicker 2004, poglavlje 1)
10	Tipologija propozicija (Dicker 2004, poglavlje 1)
11	KOLOKVIJ
12	Tipologija spoznajnih moći: osjetilnost i intelekt (posebice, razum) (Buroker 2006, poglavlje 3)
13	Tipologija predodžbi: zor (<i>intuitio</i>) (Buroker 2006, poglavlje 3)
14	Tipologija predodžbi: pojam (Buroker 2006, poglavlje 3)
15	Kantova teorija prostora i vremena: kontekst (Buroker 2006, poglavlje 3 i Dicker 2004, poglavlje 2)
16	Argumenti za apriornost prostora i vremena (Buroker 2006, poglavlje 3 i Dicker 2004, poglavlje 2)
17	Argumenti za klasifikaciju prostora i vremena kao zora (Buroker 2006, poglavlje 3 i Dicker 2004, poglavlje 2)
18	Izlaganje i rasprava <i>tema</i> i <i>sinopsisa</i> studentskih seminarskih radova
19	Izlaganje i rasprava <i>tema</i> i <i>sinopsisa</i> studentskih seminarskih radova
20	Izlaganje i rasprava <i>tema</i> i <i>sinopsisa</i> studentskih seminarskih radova
21	Izlaganje i rasprava <i>tema</i> i <i>sinopsisa</i> studentskih seminarskih radova
22	Izlaganje i rasprava <i>tema</i> i <i>sinopsisa</i> studentskih seminarskih radova
23	KČU: Transcendentalna estetika: pregled
24	KČU: Transcendentalna estetika: karakterizacija i definicija temeljnih pojmova
25	KČU: argumenti za apriornost prostora i vremena
26	KČU: prostor i vrijeme kao 'čisti zorovi ljudske osjetilnosti': razmatranje argumenata
27	Tipologija predodžbi i suvremena rasprava: analitička tradicija (Thompson 1972 ili Hintikka 1972 ili Pendlebury 2022, izabrano poglavlje)
28	Tipologija predodžbi i suvremena rasprava: kontinentalna tradicija (Moran 2020)
29	Zaključne napomene: transcendentalni i apsolutni idealizam

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
poboljšati razumijevanje ovog razdoblja povijesti filozofije s obzirom na analitičko usmjerenje Odsjeka za filozofiju;.	1-30.	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit

Povezati recentne rasprave u filozofiji, prije svega u epistemologiji i filozofiji znanosti, i srodnim disciplinama, s odgovarajućim teorijama koje su obilježile Kantovo i post-kantovsko razdoblje;	12.-17. 23.-29.	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit
Podizanje razine samostalnosti studenta u istraživačkom radu unutar filozofije tijekom izrade seminarskog rada (uz mentoriranje svih faza izrade samostalnih seminarskih radova).	18.-22-	Rad na tekstu Diskusija	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Analitički marksizam
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija
Semestar	I, III i V.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Doc. Dr. sci. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1) U uvodnom dijelu kolegija objašnjava se što je analitički marksizam i zbog čega je značajan, zatim se spominju glavne, velike teme marksističke filozofije te se izlaže kako su one, u glavnim crtama, izražene u Marxovim i Engelsovim programskim i pristupačnijim tekstovima, kao što su npr. <i>Komunistički manifest</i> i <i>Nadnica, cijena i profit</i>. (6h) 2) Nakon toga prelazi se na izlaganje i suvremenu analizu konkretnih pitanja koja je marksizam uveo razvijajući svoju teoriju povijesti. To su npr.: što su proizvodne snage, od čega se sastoji ekonomska struktura društva, što su proizvodni odnosi, što je baza a što nadgradnja društva i kakva je njihova međusobna veza, što je fetišizam, koja je logika razvoja povijesti, kako funkcionira kapitalizam, što je eksploatacija i slično. Pri tome se prvenstveno uzima u obzir proslavljena interpretacija G.A. Cohena, koji modernim analitičkim oruđima preispituje Marxove teze i pokušava procijeniti što od njih može proći kroz filter tih suvremenih dostignuća (18h). 3) Iduća faza kolegija obuhvaća marksističke teme koje imaju moralnu, tj. vrijednosnu dimenziju, poput slijedećih: što je alijenacija, jesu li proleter i kapitalizmu neslobodni i na koji način, u kojem je smislu komunizam superioran kapitalizmu, itd. Nastava se i u ovoj fazi većinom oslanja na rad G.A. Cohena, te još nekih njegovih kolega analitičkih marksista (2h). 4) Konačno, u posljednjoj se fazi kolegija pažnja posvećuje isključivo kritičkom razmatranju (neke od tih kritika bile bi dotaknute i u ranijem toku nastave, ali bi ih se sada detaljnije razrađivalo) iznesenih marksističkih ideja i vizija da bi se vidjelo zadovoljavaju li logičke i empirijske standarde koje moraju zadovoljiti sve ozbiljne teorije. Tu će oslonac biti na radovima nekolicine nemarksističkih autora (Conway, Hayek, Popper, Sesardić) koji se nalaze u preporučenoj literaturi. Od studenata se neće zahtijevalo da obavezno prođu kroz tu literaturu da ih se ne preoptereći, ali će im se na taj način ipak pružiti osnovne informacije o ključnim smjerovima kritike (4h).	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije; - definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetišizma, alijenacije,	

povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.;			
- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO		100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) G.A. Cohen, <i>Odbrana Marxove teorije istorije</i>, Zamak kulture, Vrnjačka banja, 1987, str. 23-158, 177-222 (182) ili G.A. Cohen, <i>Karl Marx's Theory of History: A Defence</i>, Princeton University Press, Princeton, NJ, 2000, str. 28-248, 278-340, 364-388, 396-414 (328) 2) Marx, K./Engels, F. <i>Manifest komunističke partije</i>, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 367-383 (17) 3) Marx, K. «Nadnica, cijena i profit» u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, 821-839 (19) 4) Marx, K. „Fetiški karakter robe i njegova tajna“, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 885-894 (10) 5) Marx, K. „Otuđeni rad“ u Marx, K./Engels, F. <i>Rani radovi</i>, Naprijed, Zagreb, 1978, str. 244-258 (15) 6) Sesardić, N. „Prilog kritici marksističke utopije“, u Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i>, SDH, Zagreb, 1991, str. 169-209 (41) Ukupno: 284 str.			
IZBORNA LITERATURA			
Buchanan, A. <i>Marx and Justice: The Radical Critique of Liberalism</i> , Methuen, London, 1982.			
Berger, P.L. <i>Kapitalistička revolucija</i> , Naprijed, Zagreb, 1995.			
Cohen, G.A. „Radnici i Riječ: ili zašto je Marx imao prava smatrati da ima pravo?“, <i>Praxis</i> , Vol. V, br. 4, 1968, str. 406-421 (16)			
Cohen, G.A. „Radna teorija vrijednosti i pojam eksploatacije“, <i>Marksizam u svetu</i> , br. 10, 1981, str. 143-263 (121)			
Cohen, G.A. <i>History, Labour, and Freedom</i> , Clarendon Press, Oxford, 1988.			

- Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 42-115 (74)
- Cohen, G.A. «Deeper into Bullshit», u Buss, S./Overton, L. (ur.) *Contours of Agency: Essays on Themes from Harry Frankfurt*, MIT Press, 2002, str. 321-339 (19)
- Cohen, G.A. *Socijalizam – zašto ne?*, Kružak, Zagreb, 2011.
- Cohen, G.A./Kymlicka, W. "Human Nature and Social Change in the Marxist Conception of History", *Journal of Philosophy*, Vol. 85, No. 4, 1988, str. 171-191 (21)
- Cohen, J. „Review of G.A. Cohen's *Karl Marx's Theory of History*“, *Journal of Philosophy*, Vol. 79, No. 5, str. 253-273 (21)
- Cohen, M./Nagel, T./Scanlon, T. (ur.) *Marx, Justice, and History*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 1980.
- Conway, D. *A Farewell to Marx*, Penguin, Harmondsworth, 1987.
- Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979.
- Elster, J. *Making Sense of Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1985.
- Elster, J. *An Introduction to Karl Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1986.
- Geras, N. „The Controversy about Marx and Justice“, u Callinicos, A. (ur.) *Marxist Theory*, Oxford University Press, 1989.
- Gligorov, V. (ur.) *Kritika kolektivizma*, Filip Višnjić, Beograd, 1988, str. 15-53, 121-248 (167)
- Gray, J. „Marxian Freedom, Individual Liberty, and the End of Alienation“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 3, No. 2, 1986, str. 160-187 (28)
- Gray, J. „Against Cohen on Proletarian Unfreedom“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 6, No. 1, 1988, str. 77-112 (36)
- Habermas, J. «Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma», u Habermas, J. *Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985, str. 130-178 (49)
- Hayek, F.A. *Put u ropstvo*, Kružak, Zagreb, 2001.
- Honderich, T. „Against Theleological Historical Materialism“, *Inquiry*, Vol. 25, 1982, str. 451-469 (19)
- Kolakowski, L. *Glavni tokovi marksizma I*, BIGZ, Beograd, 1980.
- Korsch, K. *Karl Marx*, Nolit, Beograd, 1982.
- Lewine, A./Wright, E. „Rationality and Class Struggle“, *New Left Review*, No. 123, 1980, str. 51-56 (6)
- Lukes, S. *Marxism and Morality*, Oxford University Press, Oxford, 1985.
- Lukes, S. „Can a Marxist Believe in Human Rights?“, u Lukes, S. *Moral Conflict and Politics*, Clarendon Press, Oxford, 1991, str. 173-88 (16)
- Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, 1957.
- Mises, L. Von, *Marxism Unmasked: From Delusion to Destruction*, Foundation for Economic Education, New York, 2006.
- Narveson, J. „Marxism: Hollow at the Core“, u Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002, str. 35-47 (13)
- Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 305-358 (54)
- Parkin, F. *Marxism and Class Theory: A Bourgeois Critique*, Tavistock, London, 1971.
- Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji II*, Kružak, Zagreb, 2003, str. 80-198 (119)
- Petrović, G. *Filozofija i marksizam*, Naprijed, Zagreb, 1976, str. 11-151 (140)
- Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, Cambridge, MA, 2007, str. 319-372 (54)
- Roemer, J. *A General Theory of Exploitation and Class*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1982.
- Roemer, J. (ur.) *Analytical Marxism*, Cambridge University Press, 1986.
- Singer, P. *Marx*, Oxford University Press, Oxford, 1980.
- Sweezy, P.M. *Teorija kapitalističkog razvitka*, Naprijed, Zagreb, 1959.
- Tucker, R.C. «Marx and Distributive Justice», u Tucker, R.C. *The Marxian Revolutionary*

Idea, W.W. Norton, New York, 1969, str. 33-53 (21)
Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 370-391 (22)
Weber, M. *Protestantska etika i duh kapitalizma*, Veselin Masleša/Svjetlost, Sarajevo, 1989.
Wolff, J. *Why Read Marx Today?*, Oxford University Press, Oxford, 2002.
Wood, A.W. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)
Wood, A.W. *Karl Marx (Arguments of the Philosophers)*, Routledge, London, 2004.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim (kojeg trebaju napisati samo studenti na diplomskom studiju). Student je dužan poštovati tuđa autorska i druga prava intelektualnog vlasništva te je osobno odgovoran u slučaju povrede tih prava. Student se obvezuje naknaditi Fakultetu cjelokupni iznos plaćen od strane Fakulteta s osnove odgovornosti Fakulteta prema trećoj osobi kao posljedice povrede autorskog ili drugog prava intelektualnog vlasništva treće osobe koju je počinio student.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Oglasna ploča fakulteta
Putem portala Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Putem portala Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu više od dovoljan (2). Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	8. i 22.02.2027. u 11h
Ljetni	17.06. i 05.07.2027. u 11h
Jesenski	30.08. i 10.09.2027. u 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1	Uvod: marksistička teorija općenito
Tjedan 2	Što je analitički marksizam i zbog čega je značajan? Marxova koncepcija

	povijesti i društva
Tjedan 3	Osnovni pojmovi marksističke političke ekonomije
Tjedan 4	Ekonomija i otuđenje
Tjedan 5	Što su to proizvodne snage i koja je njihova struktura a što proizvodni odnosi?
Tjedan 6	U čemu se sastoji ekonomska struktura društva i kako se ona mijenja?
Tjedan 7	Materijalna i socijalna dimenzija društva
Tjedan 8	Fetišizam i njegov značaj
Tjedan 9	Razvoj i primat proizvodnih snaga: tekstualni i faktični dokazi da postoje
Tjedan 10	Razvoj i primat proizvodnih snaga: nastavak
Tjedan 11	Baza i nadgradnja: kako ih točno odrediti i koji je njihov odnos?
Tjedan 12	Funkcionalno objašnjenje kao rješenje za neke tvrdoglave teškoće marksizma
Tjedan 13	Logika i smjer razvoja suvremenog kapitalizma; održivost alternativnih koncepcija društva
Tjedan 14	Osnovne teorijske poteškoće marksizma
Tjedan 15	Završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije	Marxova stajališta o povijesti, ekonomiji, čovjeku, politici i ideologiji	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetișizma, alijenacije, povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.	Cohenove analize i razrade Marxovih gledišta o svim navedenim temama	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Cohenove analize i razrade Marxovih gledišta o svim navedenim temama nasuprot drugih marksističkih	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

	gledišta o tome		
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	Cohenove kritike drugih marksističkih pozicija i Sesardićeve kritike marksizma općenito	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	obrađena kritička rasprava između raznih verzija marksizma, te ona između marksista općenito i njihovih oponenta	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	čitanje preporučene literature	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Demokratska teorija
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 646
e-mail	icervac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij ima dva glavna dijela: u prvom se izlažu osnovne filozofske koncepcije demokracije, a u drugom se pažnja obraća nekim problemima i opasnostima kojima je izložen svaki demokratski poredak. I. DIO • uvod u demokratsku teoriju i njene probleme (Barry) – daje se uvod u većinu problema koji se raspravljaju u okviru programa; • klasične koncepcije demokracije 1 (teorija opće volje, Rousseau) – raspravlja se o ideji da je demokratsko odlučivanje utemeljeno na nepristranom razmatranju javnih interesa, bez miješanja privatnih interesa (razlikovanje državljanin-građanin); • klasične koncepcije demokracije 2 (utilitarizam, Mill) – demokracija kao zbrajanje privatnih, sebičnih interesa pri čemu pobjeđuju oni koji su najbrojniji; • klasične koncepcije demokracije 3 (liberalizam, Constant) – demokracija kao najbezbolnija metoda za kontrolu i smjenu vlasti, koja se vidi kao nužno zlo dok je istinski cilj u što kvalitetnijem privatnom životu; • kompetitivna teorija demokracije (Downs) – politika kao posebna vrsta tržišta, u kojoj političari nude usluge, a građani ih «kupuju» glasovima; razne strategije racionalnog odabira najboljeg ponuđača, kao i učinkovitog načina sastavljanja dobitničke političke platforme; • demokracija kao nesavršena konkurencija (Schumpeter) - kritika idealističkih modela demokracije koji se pozivaju na racionalni i optimalni izbor glasača; teorija političkih elita; II. DIO • teorija društvenog odlučivanja (Brennan i Lomasky) – o tome jesu li izlasci na izbore racionalni ili ne, s obzirom na to da je mogući utjecaj svakog od glasača na konačni rezultat praktički zanemariv; • teorija javnog odlučivanja (Gwartney i Wagner) – o tome kako funkcioniranje demokratskog sustava omogućuje korupciju i zadovoljavanje snažnih, posebnih interesa, te kako se protiv toga boriti; • demokracija kao kolektivna rasprava i odlučivanje (Cohen) – je li moguće izbjeći da demokracija bude nešto više od borbe sukobljenih, sebičnih interesa; • demokratska jednakost i vladavina većine (Beitz) – može li sve većini dopustiti da čini što želi; problem totalitarne demokracije; • demokracija i konstitucionalizam 1 i 2 (Waldron i Dworkin) – treba li demokratsko odlučivanje biti ograničeno ustavom, treba li moguće permanentne manjine zaštititi ustavnim odredbama?	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon položenog ispita studenti će moći:	

- opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta;
- uspoređivati razne ponuđene teorije;
- posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje, posebno s obzirom na teme upravljanja javnim ustanovama, prava, pravde i sloboda u kontekstu demokratskog procesa odlučivanja.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1,00	0
Aktivnost na nastavi	0,00	10
Kontinuirana provjera znanja 1	0,75	30
Kontinuirana provjera znanja 1	0,75	30
ZAVRŠNI ISPIT	0,50	30
UKUPNO	3,00	100

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student mora ostvariti od najmanje 35 do najviše 70 ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student mora ostvariti od najmanje 15 do najviše 30 ocjenskih bodova.

Završni ispit moguće je organizirati u obliku predroka.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Mill, J.S., 1989: *Razmatranja o predstavničkoj vladavini*, Informator, Zagreb.
2. Dunn, J., 2019: *Setting the People Free*, Princeton University Press, Princeton.

IZBORNA LITERATURA

1. B.A. Ackerman, *Social Justice in the Liberal State*, New Haven, Yale University Press, 1980.
2. B. Constant, *Načela politike i drugi spisi*, Zagreb, Politička kultura, 1993.
3. D. Copp, J. Hampton, J.E. Roehmer (ur.), *The Idea of Democracy*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993.
4. de Tocqueville, *O demokraciji u Americi*, Zagreb, Informator, 1995.
5. J. Rawls, *Justice as Fairness. A Restatement*, Cambridge, Harvard University Press, 2001.
6. M.J. Sandel, *Democracy's Discontent*, Cambridge, Harvard University Press, 1996.

Sva će literatura biti dostupna u elektroničkom obliku. Uz to, neke su knjige dostupne u knjižnici Fakulteta.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u njezinom izvođenju kroz pitanja pojašnjenja, prigovore i komentare. Student je zadovoljio redovito pohađanje nastave ako je prisustvovao na 70% održanih predavanja i seminara. U iznimnim okolnostima, kada student iz opravdanih razloga nije pohađao nastavu u dovoljnoj mjeri, nastavnik može studentu dati dodatne zadatke kako bi nadoknadio propušteni angažman oko pohađana nastave, te mogao ispuniti obavezu nužnu za polaganje kolegija.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Usmena i pismena priopćenja na nastavi, oglasna ploča, web-stranice, Merlin	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Konzultacije, elektronička pošta, Skype, MS Teams, Zoom	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Završni usmeni ispit	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata. Studenti koji nisu sigurni kada i kako ispravno navesti izvor pozvani su da se jave nastavniku putem elektroničke pošte ili na konzultacijama.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	9.2./23.2.
Ljetni	23.6./7.7.
Jesenski izvanredni	24.8./7.9.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvod u demokratsku teoriju i njene probleme
2.	Pitanje političkog legitimiteta i njegovog utemeljenja
3.	Vrijednosti demokracije: intrinzične ili instrumentalne?
4.	Teorije demokratskog legitimiteta 1: proceduralizam
5.	Teorije demokratskog legitimiteta 2: instrumentalizam
	<i>Kontinuirana provjera znanja 1</i>
6.	Demokratsko odlučivanje: agregativne i deliberativne procedure
7.	Demokratsko odlučivanje: liberalizam i republikanizam
8.	Demokratsko odlučivanje: participacija i elitizam
9.	Ustav i ograničavanje demokratske volje
10.	Korektivni mehanizmi demokracije: građanski neposluh
	<i>Kontinuirana provjera znanja 2</i>
11.	Mill: Kriteriji dobrog oblika vladavine
12.	Mill: Argumenti za predstavničku demokraciju
13.	Mill: Opasnosti demokratske vlasti
14.	Mill: O pravu glasa
15.	Mill: Podjela epistemičkog i političkog rada

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta	Teme 1-10, vezane uz opravdanje demokratskog legitimiteta i procedure demokratskog odlučivanja	- predavanja - diskusije - usmjeravani rad u manjim grupama - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - završni ispit
Uspoređivati razne ponuđene teorije	Teme 1-10, kroz koje studenti dobivaju osnovne informacije, te seminari u sklopu tema 11-15, gdje primjenjuju Millovu teoriju, klasificiraju je i uspoređuju s drugim teorijama	- predavanja - diskusije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - završni ispit
Posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje, posebno s obzirom na teme upravljanja javnim ustanovama, prava, pravde i sloboda u kontekstu demokratskog procesa odlučivanja.	Teme 6-10, gdje će se poseban naglasak staviti na primjenu znanja u suvremenim kontekstima	- predavanja - diskusije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka - individualni i grupni rad na materijalima (izvještajima, novinskim člancima, transkriptima TV emisija i intervjua)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - završni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija biologije
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i>
Semestar	1.,3.,5.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu te po dogovoru
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Predrag Šustar
Kabinet	F-413
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 795
e-mail	psustar@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	F-413
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
U suvremenim biološkim istraživanjima možemo pronaći zamjetan broj filozofskih problema koji se odnose na korištene znanstvene pojmove, pretpostavke i zaključke koji se donose unutar same znanstvene prakse. Osim pitanja koja su standardno prisutna u medijima i popularnoj kulturi, primjerice, što je inteligentni dizajn, a što darvinizam, postoji još cijeli niz filozofski zanimljivih problema i/ili pitanja u razumijevanju recentne biologije i njezinog šireg društvenog utjecaja. Tako se kolegij bavi sljedećim pitanjima, između ostalih: struktura i epistemičke funkcije evolucijskih teorija, na što točno djeluje prirodna selekcija, jesu li sve biološke pojave pod genskom kontrolom, što su adaptacije i kako ih možemo prepoznati, postoji li 'ljudska priroda' i srodna pitanja. Nadalje, ubrzani razvoj molekularne biologije čini je posebno interesantnim područjem interesa za filozofsku analizu. Problemi koji se tiču istraživanja u molekularnoj biologiji mogu se podijeliti na teoretske, gdje se razmatraju pojmovi, pretpostavke i zaključci kojima se molekularna biologija koristi te one praktičke koji se tiču problema povezanih s primjenom novostečenog znanja u medicini. Ovdje posebno ističemo istraživanja ljudskoga i srodnih genoma.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
1. Objasniti osnovne karakteristike evolucijske teorije; 2. Opisati raspravu kreacionizam/evolucijska teorija; 3. Opisati raspravu o jedinicama selekcije, te navesti argumente za različita gledišta koja se javljaju u raspravi, analizirati ih te ponuditi vlastito stajalište o tome koje je gledište najuvjerljivije; 4. Analizirati problem prirode prirodne selekcije i adaptacije u biologiji; 5. Analizirati status vrsta u evolucijskoj biologiji; 6. Opisati što nam evolucijska teorija može reći o evoluciji ljudskog ponašanja te kakve su posljedice toga za društvene i humanističke znanosti; 7. Opisati raspravu oko objašnjenja u biologiji; 8. Navesti i opisati filozofske probleme koji proistječu iz istraživanja u molekularnoj biologiji: problem redukcionizma, problem definiranja gena i slično; 9. Analizirati etičke probleme koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji i biomedicinskim znanostima.	

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave			
Aktivnost na nastavi	0.5	15	
Kolokvij	0.5	15	
Seminarski rad	1.5	50	
Završni ispit	0.5	20	
UKUPNO	3	100	
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
- Okasha, S. (2019), <i>Philosophy of Biology</i>, Oxford University Press, New York-London; - Sober, E. (2000), <i>Philosophy of Biology</i>, Westview Press, Boulder, CO; - Psillos, S. (2007), <i>Philosophy of Science A-Z</i>, Edinburgh University Press, Edinburgh;			
IZBORNA LITERATURA			
- Marcum, J.A. (2008), <i>An Introductory Philosophy of Medicine: Humanizing Modern Medicine</i>, Springer, New York-Berlin; - Pence, Ch. (2021), <i>The Causal Structure of Natural Selection</i>, Cambridge University Press, New York-Cambridge; - Tugby, M. (2024), <i>Teleology</i>, Cambridge University Press, New York-Cambridge. - Časopis <i>The British Journal for the Philosophy of Science</i>, (2019) - ; - Časopis <i>Philosophy of Science</i>, (2019) - ; - Časopis <i>European Journal for Philosophy of Science</i>, (2019) - ; - Časopis <i>Studies in History and Philosophy of Science</i>, (2019) -; - Časopis <i>Biology & Philosophy</i>, (2019) -.			
Napomena: Izabrani tekstualni predlošci predviđeni za predavanja i seminare te, posebice, izradu seminarskih radova, bit će nadopunjavani s odgovarajućim udžbenicima i člancima iz navedenih, ali i drugih vodećih časopisa. Konačno, po potrebi, koristit će se dodatna priručna literatura, primjerice, enciklopedije iz filozofije znanosti i srodnih disciplina koje se bave recentnim znanstvenim istraživanjima i njihovom uporabom.			
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU			
POHAĐANJE NASTAVE			
Obvezna je nazočnost na minimalno 70% nastave.			
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA			
Merlin, mail, Oglasna ploča			
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA			

Merlin, mail, Oglasna ploča			
NAČIN POLAGANJA ISPITA			
Pismeno i usmeno			
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE			
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno <i>Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata</i> .			
ISPITNI ROKOVI			
Zimski	11.2./25.2.		
Ljetni	17.6./1.7.		
Jesenski	26.8./9.9.		
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)			
TJEDAN	NAZIV TEMA		
1.	Uvod u sadržaj kolegija i obveze		
2.	Filozofija-biologija-life sciences		
3.	Evolucija, prirodna selekcija i adaptacionizam		
4.	Priroda prirodne selekcije		
5.	Evolucija i psihologija		
6.	Evolucija, društvo i kultura		
7.	Evolucijske teorije uma		
8.	Funkcije u biologiji i psihologiji		
9.	KOLOKVIJ		
10.	Teleologija: <i>status quaestionis</i>		
11.	Znanstvene metafore		
12.	Znanstveni modeli: uvod		
13.	Modeli u biologiji: apstrakcije, idealizacije, lažna svjedočenja?		
14.	Postoji li ljudska priroda? Ako da, onda što bi to točno bilo?		
15.	Décréation te biljni svijet u filozofskom fokusu		
VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati filozofske probleme koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja u području biologije i biomedicinskih znanosti, navesti argumente za i protiv osnovnih pozicija u raspravi.	Evolucija, prirodna selekcija, adaptacija; biološke funkcije; adaptacionizam; teleologija; biološke vrste, geni;	Predavanje Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u skupinama;	Pismeni ispit (kolokvij) Usmeni ispit
Usporediti rasprave koje su obilježile	Znanstveno objašnjenje u biologiji, biološki zakoni,	Predavanje Rad na tekstu	Pismeni ispit (kolokvij)

filozofiju biologije s generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno filozofiji znanosti, epistemologiji, metafizici i etici.	redukcionizam i antiredukcionizam, teleologija; realizam i antirealizam	Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u skupinama;	Usmeni ispit
Studenti izrađuju seminarski rad iz područja filozofije biologije.	Seminarski rad prikazuje i razmatra jednu od tema iz ukupnog sadržaja kolegija, ali, potencijano, i šire, sukladno dogovoru s nastavnikom.	Izrada samostalnog seminarskog rada; <i>sve faze izrade uključuju mentoriranje.</i>	Usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija dobrobiti
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Izv.prof.dr. sc. Nebojša Zelić
Kabinet	F-426
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 648
e-mail	nzelic@ffri.uniri.hr
Nositelj kolegija	doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš
Kabinet	F-426
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 640
e-mail	anag@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Rasprava o dobrobiti jedan je od najstarijih problema u povijesti filozofije. Razlog za to vjerojatno leži u činjenici da svi ljudi žele živjeti dobro, odnosno ostvariti svoju dobrobit. Grčki filozofi su upravo kao jedan od središnjih problema kojima su se bavili izdvajali problem sreće i dobrobiti, odnosno pitanje kako živjeti da bismo ostvarili dobar život, dobrobit ili sreću. No ono što su oni već uočili jesu da postoje stvari, poput novca ili materijalnih dobara, koja su dobra za nas, ali su dobra u instrumentalnom smislu, na način da nam služe kao sredstva za ostvarenje dobrobiti ili sreće. Pitanje koje su si dalje postavljali odnosilo se na potragu za stvarima koja su takva da su dobra za nas sama po sebi, odnosno da su intrinzično vrijedna. Stoga su neki sreću ili dobrobit ili to krajnje dobro izjednačavali s ugodom, neki s vrlinama, a neki s kombinacijom vrлина i izvanjskih dobara. Time su otvorili veliku raspravu o prirodi i određenju sreće ili dobrobiti i raspravu koja se bavi najosnovnijim pitanjem: u čemu se dobrobit sastoji? U suvremenoj filozofiji također nalazimo raspravu koja se bavi, poput grčkih filozofa, samim pojmom dobrobiti te ga pokušava specificirati, na način da utvrdi prirodu dobrobiti. U tom kontekstu nekoliko je važnih filozofskih pozicija s kojima ćemo se upoznati u okviru ovoga kolegija. Temeljna podjela pozicija uključuje ove glavne pozicije: (a) eudaimonističke teorije, (b) perfekcionizam, (c) hedonizam, (d) teoriju ispunjanja želja, (e) hibridne teorije i (f) teoriju objektivne liste. No teorije dobrobiti posebno su zanimljive kada ih se pokuša primijeniti u drugim kontekstima, primjerice kada pokušavate utvrditi je li netko ostvario svoju dobrobit i u kojoj mjeri ju je ostvario? Hoćete li se u tom slučaju osloniti na subjektivne doživljaje pojedinaca i to kako oni doživljavaju vlastitu dobrobit ili ćete se u procjeni nečijeg života voditi za nekim objektivnim kriterijima dobrog života neovisno o subjektivnoj procjeni pojedinaca. Kako uopće mjeriti dobrobit? Na koje važne stvari i vrijednosti ćete se uopće fokusirati pri mjerenju dobrobiti? Zatim, pitanje koje se nameće u kontekstu težnje za ostvarenjem vlastite dobrobiti odnosi se na način kako ćete tretirati druge dok ostvarujete svoju sreću? Hoćete li ih koristiti isključivo kao sredstva za ostvarenje vlastite dobrobiti ili ćete žrtvovati vlastitu dobrobit u korist drugih? Također, otvara se i pitanje u kojoj mjeri je dobrobit pojedinca ovisna o društvu u kojem živi i je li društvo dužno osigurati osnovna dobra koja su nužna za neki minimalno dobar život? Svaka od prethodno navedenih teorija ponudit će drugačije odgovore na ova pitanja, što će u nekim slučajevima ukazati na probleme unutar same pozicije i određene unutarnje nekonzistentnosti, koje će se detaljno analizirati i sustavno ispitati.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Očekivani ishodi su sljedeći: 1. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o dobrobiti: eudaimonističke teorije, perfekcionizam, hedonizam, teoriju ispunjenja želja, teoriju objektivne liste te hibridne teorije. 2. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema mjerenja dobrobiti, te odnosa dobrobiti i sreće.	

3. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati rasprave iz političke filozofije koje dobrobit povezuju s problemima društvene nejednakosti, te ukazuju na praktičnu primjenu pojma dobrobiti u kontekstu javnih politika.
4. Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke.
5. Studenti će dodatno razviti i utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu dobrobiti, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja 1	0,6	30
Kontinuirana provjera znanja 2	0,4	30
ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO	3	100

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Ana Gavran Miloš i Nebojša Zelič, Filozofija dobrobiti, Filozofski fakultet u Rijeci, 2024.

Izbor iz:

Guy Fletcher (ed.), The Routledge Handbook of the Philosophy of Well-Being (London: Routledge, 2016).
Fletcher, G. (2016) The Philosophy of Well-Being: An Introduction

IZBORNA LITERATURA

Wayne Sumner (1996), 'Welfare and Happiness', from Welfare, Happiness, and Ethics (New York: Oxford University Press), 138–183.
Valerie Tiberius and Alexandra Plakias (2010), 'Well-Being'. In John Doris (ed.), The Moral Psychology Handbook (New York: Oxford University Press), 402–432.
Fred Feldman (2008), 'Whole Life Satisfaction Concepts of Happiness'. Theoria 74 (3), 219–238.
Eden Lin (2017), 'Against Welfare Subjectivism'. Noûs 51 (2), 354–377.
Fletcher, G. (2013) 'A Fresh Start for the Objective-List Theory of Well-Being', Utilitas, 25, 206–220.
Rice, C. (2013) 'Defending the Objective List Theory of Well-Being', Ratio 26:2, pp. 196–211.
Dorsey, D. (2010), Three Arguments for Perfectionism. Noûs, 44: 59–79.
Kraut, Richard (2007). What is Good and Why: The Ethics of Well-Being (Harvard University Press.)
Sarch, A. F. (2012), 'Multi-Component Theories of Well-being and Their Structure' Pacific Philosophical Quarterly, 93: 439–471.

Rosati, C. (1996) 'Internalism and the good for a person', *Ethics*, 106(2), 297–326.
 Fred Feldman (2002), 'The Good Life: A Defense of Attitudinal Hedonism'. *Philosophy and Phenomenological Research* 65, 604–628.
 Dan Haybron (2008), 'Happiness, the Self, and Human Flourishing'. *Utilitas* 20 (1), 21–49.
 Martha Nussbaum (2011), 'The Central Capabilities', in *Creating Capabilities* (Cambridge, MA: Harvard University Press).
 Dan Haybron and Valerie Tiberius (2012), 'Well-Being Policy: What Standard of Well-Being'. *Journal of the American Philosophical Association* 1 (4), 712–733.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar, a u slučaju neizvršavanja te obaveze, neće moći pristupiti završnom ispitu.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom s nastavnicima.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza, te da redovito čitaju literaturu predviđenu izvedbenim planom

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
 Elektroničkom poštom
 Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta
 Konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Usmeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12.2./26.2. u 12h
Ljetni	25.6./9.7. u 12h
Jesenski	27.8./10.9. u 12h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje i dogovor oko nastave
2.	Klasične teorije dobrobiti: Hedonizam
3.	Klasične teorije dobrobiti: Teorija ispunjenja želja
4.	Klasične teorije dobrobiti: Objektivna lista
5.	Klasične teorije dobrobiti: Perfekcionizam
6.	Klasične teorije dobrobiti: Eudaimonističke teorije
7.	Klasične teorije dobrobiti: Teorije sreće
8.	Kritika standardne podjele: Alexandrova
9.	Kolokvij
10.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: teorija sposobnosti i dobrobit
11.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: teorija sposobnosti i dobrobit
12.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: perfekcionistački liberalizam
13.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: neperfekcionistački liberalizam

14.	Dobrobit i društvena pravednost
15.	Kolokvij

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o dobrobiti: eudaimonističke teorije, perfekcionizam, hedonizam, teoriju ispunjenja želja, teoriju objektivne liste te hibridne teorije	Klasične teorije dobrobiti: hedonizam, teorija ispunjenja želja, objektivna lista, perfekcionizam.	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema mjerenja dobrobiti, te odnosa dobrobiti i sreće.	Odnos sreće i dobrobiti	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati rasprave iz političke filozofije koje dobrobit povezuju s problemima društvene nejednakosti, te ukazuju na praktičnu primjenu pojma dobrobiti u kontekstu javnih politika.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji; teorija sposobnosti, perfekcionistački/neperfekcionistački liberalizam; dobrobit i društvena pravednost	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke.	Kritički pregled suvremenih teorija dobrobiti	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će dodatno razviti i utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu dobrobiti, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi.	Kritički pregled suvremenih teorija dobrobiti; usporedba, analiza argumenata, teorija.	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija književnosti
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2026/2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre
Telefon	051/265-639
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. Analitička filozofija književnosti - razvoj filozofske discipline analitička filozofija književnosti i odnos prema književnoj teoriji - koje je mjesto književnosti unutar estetike i teorije umjetnosti, presjek zajedničkih tema: vrijednost umjetnosti, doživljaj umjetničkoga djela, teorije umjetnosti, razumijevanje umjetnosti općenito i književnoga djela posebno - filozofi o umjetnosti i književnosti: povijesni pregled filozofskih razmišljanja o estetici i mjestu i važnosti književnosti za ljudski život (Platon, Aristotel, Kant, Hume i dr.) - komparativna estetika: književnost u odnosu na glazbu i dramsku umjetnost, književnost i film 2. Definiranje književnosti i književnih djela - što je književnost, postoji li skup nužnih i dovoljnih uvjeta koji moraju biti zadovoljeni da bi neko djelo bilo književno djelo, pristupi definiranju književnosti, raznolikost književnih vrsta unutar teorija književnosti - formalistička definicija, strukturalistički pristup, jezične definicije književnosti, institucijska definicija, teorija socijalne prakse, teorija obiteljske sličnosti - usmena vs. pismena vs. digitalna književnost 3. Ontološki status književnih djela - ontološki status književnoga djela, književno djelo kao materijalni predmet, književno djelo kao mentalni entitet, uvjeti nastanka, postojanja i nestanka književnoga djela - ontološki status likova u književnom djelu, postoje li fiksijski likovi i kako ih trebamo definirati, referencija i značenje i fiksijski likovi - teorija artefakta, Meinong – teorije - svijet književnoga djela kao mogući svijet 4. Epistemologija i etika književnosti problem istine u književnome djelu, kako definirati istinu u književnome djelu, što određuje istinu	

u književnome djelu, možemo li ju spoznati, je li autor dužan govoriti istinu, zna li autor istinu i u kojoj mjeri

- književnost/ fikcija nasuprot zbilji, paradoks fikcije, književnost kao mimesis, književnost kao imaginativno stvaranje, književnost kao reprezentacija
- kognitivna vrijednost književnoga djela, književno djelo kao izvor spoznaje
- ima li književnost etičku komponentu i koliko je ona važna, prenosi li književnost etičku poruku, doprinosi li književnost moralnoj spoznaji, može li nas književnost moralno kontaminirati, važnost književnosti za oblikovanje moralne svijesti pojedinca
- etička komponenta i vrijednost književnog djela
- društvena uloga književnosti

5. Psihologija i književnost

- reaktivni stavovi prema književnom djelu, 'odgovaranje' na književno djelo i probleme koje ono otvara
- problem emocija: važnost emocija za stvaranje umjetničkoga djela, emocije u umjetnosti, emocije kod čitatelja, racionalnost emocionalnih i reaktivnih stavova kod čitatelja, kvazi-emocije, psihička povezanost s likovima u književnom djelu vs. fizička udaljenost i nemogućnost interakcije s likovima

6. Problem značenja u književnome djelu I pitanje interpretacije

- koje je značenja književnog djela, kako ono nastaje, kako ga se određuje, što sačinjava značenje, ima li uopće smisla govoriti o značenju u književnom djelu i značenju književnoga djela
- preneseno značenje, implicitno značenje
- metafora i ironija
- teorije interpretacije, može li se interpretirati književno djelo, koliko je interpretacija 'točna', problem višestrukih interpretacija, stvara li interpretacija novo djelo
- ima li smisla pitati 'što je autor htio reći'
- problem namjere autora: u kojoj je mjeri znanje o namjeri autora važno za interpretaciju književnoga djela
- interpretacija djela i uvjeti nastanka djela: važnost konteksta nastanka djela za razumijevanje djela i njegovu evaluaciju
- književni kritičar
- tko je književni kritičar i što on radi, problem ekspertizma u estetici i književnosti: subjektivni doživljaj vs. mišljenje eksperata, objektivni sud vs. subjektivni sud

7. Autor književnoga djela

- tko je autor/pripovjedač, naracija u prvom licu vs. naracija u trećem licu, sveznajući autor, smrt autora, nepouzdan autor
- pitanje inspiracije, problem imaginacije, kreativni čin stvaranja
- književno stvaranje kao jezični čin, književno stvaranje kao psihološki čin
- Romantičarska koncepcija književnoga stvaranja (Wordsworth), modernističko shvaćanje književnoga stvaranja (T.S.Eliot)

8. Književnost i filozofija

- sličnosti i razlike filozofskoga i književnoga jezika
- problem istine u književnosti u odnosu na filozofiju
- pitanje ciljeva i vrijednosti književne prakse i filozofije
- Platonova teza o 'ancient quarrell' pjesnika i filozofa i suvremene interpretacije

9. Književnost i ostale umjetnosti

- književnost i dramska umjetnost: što rade glumci?
- književnost i film
- književnost i glazba

10. Poezija

- definiranje poezije
- poezija i emocije
- poezija i iskustvo

11. Književnost, žanrovi, stilovi

- što je žanr i kako ga određujemo, stilska određenja žanra, povijesno određenje žanra, žanr i kreativnost, žanr i vrijednost
- gotički roman i romantizam: socijalne okolnosti i vrednovanje djela
- žanrovska fikcija i vrijednost (detektivski roman, znanstvena fantastika), književni kanoni
- poezija

12. Književnost i obrazovanje

- uloga književnosti u moralnom razvoju i socijalizaciji
- pitanje nastavnog sadržaja književnosti
- zabranjene knjige i kultura otkazivanja

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Očekuje se da studenti mogu:

1. opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija 'Filozofija književnosti'
2. objasniti, interpretirati i kritički raspravljati o problemima filozofije književnosti
3. stečeno znanje primijeniti pri analizi i interpretaciji tekstova iz područja filozofije književnosti, književne teorije i književnost općenito

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja	2	50
ZAVRŠNI ISPIT		50
UKUPNO		100

Jedan kolokvij piše se u sklopu redovne nastave. Kolokvij se sastoji od zadataka objektivnog tipa i esejskih pitanja. Moguće je ostvariti maksimalno 50 bodova. Polaganje ovog kolokvija uvjet je za izlazak na ispit. Studenti koji propuste polaganje ovog kolokvija ili ne ostvare dovoljan broj bodova moći će pristupiti jednom terminu ispravka prije kraja semestra.

Završni ispit piše se u terminima redovnih ispitnih rokova a sastoji se od zadataka objektivnog tipa i esejskih pitanja. Moguće je ostvariti maksimalno 50 bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA
OBVEZNA LITERATURA
Carroll N. i J. Gibson (2016), <i>The Routledge Companion to Philosophy of Literature</i> OUP (izbor) Lamarque P. (2009), <i>The Philosophy of Literature</i>, Oxford, Blackwell Vidmar Jovanović I. (2021), <i>Umjetnost genija: Kant i suvremena filozofija pjesništva</i>, Filozofski fakultet Rijeka
IZBORNA LITERATURA
Abrams M.H. (1971), <i>Natural Supernaturalism, Tradition and Revolution in Romantic Literature</i>, New York: W.W: Norton & Company Attridge D. (2015), <i>The Work of Literature</i>, OUP Boyd B. (2012), <i>Why Lyrics Last: Evolution, Cognition and Shakespeare's Sonnets</i>, Harward UP Currie G. (2011) <i>The Nature of Fiction</i>, CUP Currie G. (2010), <i>Narratives and Narrators: A Philosophy of Stories</i>, OUP Davis D. (2007), <i>Aesthetics and Literature</i>, London: Continuum Hagberg G.L. i Walter Jost ur. (2010), <i>A Companion to the Philosophy of Literature</i>, Wiley-Blackwell, 2010 Hagberg G.L. ur. (2016), <i>Fictional Characters, Real Problems</i>, OUP Hogan C.P. (2003), <i>The Mind and its Stories</i>, Cambridge UP Hogan C.P. (2016), <i>Beauty and Sublimity: A Cognitive Aesthetics of Literature and the Arts</i>, Cambridge UP Goldman A. (2013), <i>Philosophy and the Novel</i>, OUP Gibson J. (2015), <i>The Philosophy of Poetry</i>, OUP Lamarque, Peter (2009), „Poetry and Abstract Thought“, <i>Midwest Studies in Philosophy</i>, XXXIII, pp. 37-52. Lamarque P. i S.H. Olsen (1994), <i>Truth, Fiction and Literature</i>, OUP Kivy P. (2011), <i>Once-Told Tales: An Essay in Literary Aesthetics</i>, OUP Murdoch I. (1999), <i>Existentialists and Mystics: Writings on Philosophy and Literature</i>. New York: Allen Lane The Penguin Press New Ch. (1999), <i>Philosophy of Literature</i>, Routledge Poe E.A. The Poetic Principle (online) Olsen S.H. (1987), <i>The End of Literary Theory</i>, OUP Felski R. (2008), <i>Uses of Literature</i>, Willey Robinson Jenefer (2005), <i>Deeper than Reason: Emotion and its Role in Literature, Music and Art</i>, OUP Rowe, M. W. (1996), „Poetry and Abstraction“, <i>British Journal of Aesthetics</i>, 36, pp. 1-15. Seller A. i Gaydon P. (2016) „Literary Studies and the Philosophy of Literature“, Palgrave Shelley, Defence of Poetry (online) Spolsky E. (2015), <i>The Contracts of Fiction, Cognition, Culture, Community</i>, Oxford UP Vidmar I. (2013), „Filozofija i književnost o svijetu i čovjeku: isto a različito“, <i>Prolegomena</i>, 12, 2, pp. 285 – 313 Vidmar I. (2017), „Fictional Characters“, u B. Berčić <i>Perspectives on the Self</i>, Rijeka Vidmar I. (2017), „Riječi koje crtaju slike: estetika poezije i poetskog iskustva“, u <i>Teorija Umjetnost kao Teorija Vrednosti</i>, eds. Nataša Lah i Miško Šuvaković, Orion Art Walsh D. (1969), <i>Literature and Knowledge</i>, Middletown, Conn.: Wesleyan University Press Vidmar Jovanović I. (2019), <i>Narrative Art, Knowledge and Ethics</i>, Filozofski fakultet Rijeka Piercey R. (2021), <i>Reading as a philosophical practice</i>, Anthem press
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU
POHAĐANJE NASTAVE
Pohađanje nastave je obavezno. U slučaju izostanaka koji prelaze 70% student će biti pozvan i na usmeni ispit. Studenti koji iz objektivnih razloga ne mogu prisustvovati nastavi (obiteljske okolnosti, zdravstveni razlozi, radni odnos) mogu se javiti nositeljici zbog dogovora oko pohađanja nastave.
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta
- Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-pošta; konzultacije

Nastavnica ne odgovara na pitanja o terminu i mjestu ispita: molimo pogledajte oglasnu ploču.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni, po potrebi usmeni

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12./25.2./ 10h
Ljetni	17.6./1.7./ 10h
Jesenski izvanredni	2.9./16.9./ 10h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
DATUM	NAZIV TEME
5.10.	Uvod u kolegij: analitička filozofija književnosti
12.10.	Književnost kao (estetska) umjetnost
19.10.	Pristupi definiranju književnosti
26.10.	Fikcija i književnost
2.11.	Ontološki aspekti književnosti
9.11.	Fikcijski likovi
16.11.	Autori i književne tradicije
23.11.	Poezija
30.11.	Kolokvij
7.12.	Estetsko iskustvo književnosti: iskustvo čitatelja
14.12.	Značenje i interpretacija književnog djela
21.12.	Etička i kognitivna dimenzija književnosti
11.1.	Književnost i društveno-politička zbilja
18.1.	Nemoralna književnost i zabranjivanje knjiga
25.1.	Vrijednost književnosti

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
---------------	---------	--	-----------------------

1. Opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija 'Filozofija književnosti'	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
2. Objasniti, interpretirati i kritički raspravljati o problemima filozofije književnosti	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
3. Stečeno znanje primijeniti pri analizi i interpretaciji tekstova iz područja filozofije književnosti, književne teorije i književnost općenito	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Filozofski fakultet

Sveučilišna avenija 4
51 000 Rijeka
Hrvatska

tel. (051) 265-600 | (051) 265-602
dekanat@ffri.uniri.hr
www.ffri.uniri.hr

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija psihologije		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij filozofije (dvopredmetni)		
Semestar	III.,V.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu.		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Marko Jurjako		
Kabinet	F-415		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.		
Telefon	051 669 210		
e-mail	mjurjako@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	dr. sc. Mladen Bošnjak		
Kabinet	F-422		
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.		
Telefon	/		
e-mail	mladen.bosnjak1@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Cilj ovog kolegija je upoznati studente sa osnovnim zadacima te konceptualnim razmatranjima koji proizlaze iz suvremene filozofije psihologije. Zdravorazumska psihologija uključuje objašnjenje i predviđanja ljudskog ponašanja koje se temelje na pripisivanju ljudima mentalnih stanja poput želja, vjerovanja, namjera, itd. Međutim, čini se da znanstvena psihologija i neuroznanosti uopće ne koriste te pojmove u svojim teorijama i objašnjenjima. S obzirom na ovakvu temeljnu diskrepanciju između zdravorazumske i znanstvene psihologije, filozofija psihologije nastoji integrirati spoznaje iz filozofskih, psiholoških i neuroznanstvenih pristupa istraživanju ljudskog uma. Stoga važni ciljevi filozofije psihologije uključuju reflektivno razumijevanje osnovnih pojmova iz zdravorazumske psihologije te problematiziranje načina na koji se ti pojmovi mogu integrirati ili povezati sa pojmovima i teorijskim okvirima koji proizlaze iz suvremene psihologije i spoznaja iz neuroznanosti. U tom kontekstu, unutar kolegija se analiziraju četiri moguća odgovora na problem integriranja ili sučeljavanja zdravorazumske psihologije sa znanstvenim pristupima psihologiji. Kritički se razmatra kakve epistemološke i ontološke posljedice imaju različite koncepcije integriranja na status psiholoških entiteta i svojstava.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Očekuje se da će studenti na kraju kolegija moći: - Objasniti pojam zdravorazumske ili pučke psihologije i navesti barem tri filozofska gledišta na znanstveni i ontološki status pučke psihologije. - Formulirati problem integriranja i sučeljavanja zdravorazumske i znanstvenih teorija uma/mozga. - Navesti i objasniti barem tri moguća odgovora na problem integriranja i sučeljavanja. - Razlikovati razine psiholoških objašnjenja – personalna i subpersonalna, funkcionalna i objašnjenja na razini implementacije. - Kritički promišljati neke implikacije psiholoških istraživanja na naše samopoimanje			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		X	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA		
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Aktivnost na nastavi		10
Kontinuirana provjera znanja 1	1	45
Kontinuirana provjera znanja 2	1	45
UKUPNO	3	100
Opće napomene: <u>Varijanta 1 bez završnog ispita</u> Tijekom nastave treba skupiti minimalno 50% bodova na svakoj kontinuiranoj provjeri znanja/kolokviju. Ispravak ili naknadno pisanje jednog kolokvija moguće je u terminima ispitnih rokova. <u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u> Umjesto pristupanja kolokvijima ili u slučaju negativnih ocjena na oba kolokvija, moguće je cjelokupno gradivo polagati na završnom ispitu na kojem treba skupiti minimalno 50% bodova.		
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
1. Bermudez, J. L. (2005). Philosophy of psychology: a contemporary introduction. New York i London: Routledge. 2. Mišćević, N. (1990). Uvod u filozofiju psihologije. Grafički zavod Hrvatske: Zagreb. 3. Mišćević, N. i Prijić, S. (ur.) (1993). Filozofija psihologije: zbornik tekstova. Hrvatski Kulturni Dom, Rijeka. – izbor tekstova 4. Mišćević, N. i Smokrović, N. (ur.) (2001). Računala, mozak i ljudski um: zbornik tekstova. Izdavački Centar Rijeka. – izbor tekstova 5. Weiskopf, D. i Adams, F. (2015). An introduction to the philosophy of psychology. Cambridge: Cambridge University Press.		
IZBORNA LITERATURA		
1. Bechtel, W. (2008). Mental mechanisms: philosophical perspective on cognitive neuroscience. London i New York: Routledge. 2. Bechtel, W. i Graham, G. ur. (1998). A companion to cognitive science. Cambridge: Blackwell. 3. Bechtel, W., Mandik, P., Mundale, J. i Stufflebeam, R. S. (ur.) (2001). Philosophy and the neurosciences: a reader. Cambridge: Basil Blackwell. 4. Bermudez, J. L. ur. (2006). Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London: Routledge. 5. Bermudez, J. L. (2010). Cognitive science: an introduction to the science of the mind. 2. izdanje, Cambridge: Cambridge University Press. 6. Bickle, J, ur. (2009). The Oxford Handbook of Philosophy and Neuroscience. Oxford: Oxford University Press. 7. Biondić, M. (2017). Pučka psihologija: znanstvene perspektive realizma, eliminativizma i instrumentalizma. Filozofska Istraživanja 37, str. 559–578. 8. Block, N. ur. (1980/1981). Readings in philosophy of psychology. Vol I. i II. Cambridge, Mass.: Harvard University Press. 9. Borsboom, D. (2005). Measuring the mind: conceptual issues in contemporary psychometrics. Cambridge: Cambridge University Press. 10. Botteril, G i Carruthers, P. (1999). The philosophy of psychology. Cambridge: Cambridge University Press. 11. Cherniak, C. (2001). Minimalna racionalnost. U N. Mišćević i N. Smokrović (ur.), Računala, mozak i ljudski um, Rijeka: Izdavački Centar Rijeka, str. 170-193. 12. Churchland, P. 1981. Eliminative materialism and propositional attitudes. Journal of Philosophy 78, str. 67-90. Prevedeno Eliminativni materijalizam i propozicijski stavovi. U N. Mišćević i S. Prijić, Filozofija psihologije, Rijeka: Hrvatski kulturni dom, 1993, str. 45-63. 13. Churchland, P.S. i Sejnowski, T.J. (2006). Neural representation and neural computation. U J. L. Bermudez (ur.), Philosophy of psychology: contemporary readings. New York and London:		

Routledge, str. 151-181.

14. Clark, A. (2013). Whatever next? Predictive brains, situated agents, and the future of cognitive science. *Behavioral and Brain Sciences*, 36, str. 181-204.

15. Colombo, M. (2013). Constitutive relevance and the personal/subpersonal distinction. *Philosophical Psychology* 26, str. 547–570.

16. Colombo, M. (2017). Social motivation in computational neuroscience: or if brains are prediction machines, then the humean theory of motivation is false. U J. Kiverstein (ur.) *Routledge Handbook of Philosophy of the Social Mind*.

17. Colombo, M. i Hartmann, S. (2017). Bayesian cognitive science, unification, and explanation. *The British Journal for the Philosophy of Science* 68, str. 451-484.

18. Cummins, R. (2006). 'How does It work?' versus 'What are the laws?': two conceptions of psychological explanation. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 90-98.

19. Davidson, D. (2006). Psychology as philosophy. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 22-30.

20. Dennett, D. C. (2006). Personal and sub-personal levels of explanation. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 17-21.

21. Fodor, J. (2001). Modularnost uma. U Mišćević, N. i Smokrović, N. (ur.). *Računala, mozak i ljudski um: zbornik tekstova*. Izdavački Centar Rijeka, str. 120-133.

22. Fodor, J. (2006). The language of thought: first approximations. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 101-126.

23. Garson, J. (2015). *The biological mind: a philosophical introduction*. New York and London: Routledge.

24. Goldman, A. I. (2006). Interpretation psychologized. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 327-351.

25. Hohwy, J. (2013). *The predictive mind*. Oxford: Oxford University Press.

26. Lewis, D. (2006). Reduction of mind. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 51-63.

27. Marr, D. (2006). Vision. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 385-406.

28. Myazono, K. i Bortolotti, L. (2021). *Philosophy of psychology: an introduction*. Cambridge: Polity Press.

29. O'Donohue, W. i Kitchener, W. (ur.) (1996). *The philosophy of psychology*. London: Sage Publications.

30. Smokrović, N. (2004). *Priroda prirodnog zaključivanja*. Zagreb: Hrvatsko Filozofsko Društvo.

31. Stich, S. P. (2006). Autonomous psychology and the belief–desire thesis. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: contemporary readings*. New York and London: Routledge, str. 242-259.

32. Symons, J. i Calvo, P. ur. (2009). *The Routledge companion to the philosophy of psychology*. New York and London: Routledge.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti moraju biti prisutni na 70% sati.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Merlin (forum) i email

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Merlin i email

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismo (putem kolokvija ili na završnom ispitu)

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT-a ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	10. 2. 2027. 24. 2. 2027.
Ljetni	23. 6. 2027. 7. 7. 2027.

Jesenski	25. 8. 2027. 8. 9. 2027.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Pučka psihologija - razine psihološkog objašnjenja i problem integriranja ili sučeljavanja
Tjedan 2	Personalna i subpersonalna objašnjenja: problem sučeljavanja
Tjedan 3	Autonomizam i antiredukcionizam
Tjedan 4	Autonomizam i racionalnost
Tjedan 5	Filozofski funkcionalizam i zakoni prirode
Tjedan 6	Psihološki funkcionalizam i mehanička objašnjenja
Tjedan 7	Reprezentacionalizam u psihologiji
Tjedan 8	Reprezentacionalizam i kompjutacijska teorija uma – kako sadržaj može uzrokovati
Tjedan 9	Kolokvij 1
Tjedan 10	Reprezentacionalizam i jezik misli
Tjedan 11	Neurokompjucionalizam i koevolucijski model psihološkog istraživanja
Tjedan 12	Pučka psihologija kao psihološka sposobnost – simulacionizam i teorija teorije uma
Tjedan 13	Implikacije psihologije za ljudsko samopoimanje 1
Tjedan 14	Implikacije psihologije za ljudsko samopoimanje 2
Tjedan 15	Kolokvij 2

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Objasniti pojam zdravorazumske ili pučke psihologije i navesti barem tri filozofska gledišta na znanstveni i ontološki status pučke psihologije	• Problem sučeljavanja • Autonomizam • Funkcionalizam – filozofski i psihološki • Reprezentacionalizam i kompjutacionalizam • Neurokompjucionizam	Frontalni rad	Pismeni kolokvij/završni ispit
Formulirati problem integriranja i sučeljavanja zdravorazumske psihologije i znanstvenih teorija uma/mozga	• Pučka psihologija – razine psihološkog objašnjenja i problem sučeljavanja	Frontalni rad	Pismeni kolokvij/završni ispit
Naveći i objasniti barem tri moguća odgovora na problem sučeljavanja	• Autonomizam • Funkcionalizam • Reprezentacionalizam • Neurokompjucionalizam	Frontalni rad	Pismeni kolokvij/završni ispit
Razlikovati razine	• Problem sučeljavanja	Frontalni rad	Pismeni kolokvij/završni

psiholoških objašnjenja – personalna i subpersonalna, funkcionalna i objašnjenja na razini implementacije	Modularnost uma		ispit
Kritički promišljati neke implikacije psiholoških istraživanja na naše samopoimanje	Pučka psihologija – razine psihološkog objašnjenja i problem sučeljavanja	Frontalni rad Grupni rad	Pismeni kolokvij/završni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija seksualnosti
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i>
Semestar	1,3,5
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljkom i utorkom od 10.00 – 12.00 ili prema dogovoru
Telefon	051/265-644 / 091 217 2778
e-mail	prijic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
- Ljudska seksualnost - Narav i značenje ljudske seksualnosti - Metafizika seksualnosti - Koncepcije seksualnosti: seks kao pripadan rađanju djece, seks kao odnos ljubavi, seks kao govor tijela, seks kao izvor užitka - Tradicionalno i suvremeno razumijevanje seksualnosti (seksualnost i prirodni zakon vs. liberalne teorije) - Poimanje seksualnosti kroz povijest - Antičko poimanje seksualnosti (homoseksualnost, prostitucija, pedofilija i dr.; argument iz prirodnosti i dr.) - Rano kršćanstvo, srednji vijek, renesansa i religijska reforma (seks i užitak, seksualna disciplina, požuda, celibat i obitelj i dr.) - Novi vijek i prosvjetiteljstvo (seksualnost i identitet, romantični brak i plodnost žena; spolni ugovor i dr.) 20. st. i seksualna revolucija (kontrola rađanja i «oslobođenje» žena, seks i ljudska emancipacija, seksualni radikalizam, feminizam i dr.) - Znanost i seksualnost - Evolucija i seksualnost: seksualna selekcija, seksualne razlike, seksualna reprodukcija i dr. - Znanstveno objašnjenje i društvene konvencije - Razvojna biologija i psihologija; seksualni identitet, preferencije i orijentacija - Hermafroditizam/inter-seksualnost; trans-seksualnost; aseksualnost - Status seksualnih perverzija - Seksualna etika - Moral i ljudska seksualnost - Seksualni moral i pojam pristanka (korištenje druge osobe, objektifikacija) - Posebna etička pitanja: homoseksualnost, promiskuitet, prostitucija, pornografija, etična poligamija i dr. - Namjera i seks: koncept braka i preljub - Seksualnost i tehnologija - Seksualnost i zakonska regulativa (seksualno uznemiravanje, silovanje, pedofilija, incest i dr.) - Emocije i seksualnost: - Teorije ljubavi <i>eros, agape, filia</i>; - Ljubav kao zajedništvo/jedinstvo: ljubav kao briga; ljubav kao vrednovanje/pripisivanje vrijednosti, poliamorija	

zaljubljenost, žudnja, ljubomora, posesivnost i dr.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:			
- objasniti temeljne pojmove i probleme filozofije seksualnosti i etike seksualnosti - opisati i usporediti različite pristupe i teorije o ljudskoj seksualnosti - opisati i usporediti razliku znanstvenog i religijskog pristupa seksualnosti - analizirati razvoj razumijevanja seksualnosti kroz povijest - objasniti i usporediti tradicionalne i suvremene teorije o seksualnosti - objasniti i usporediti različite etičke stavove o pojedinim oblicima seksualnog ponašanja, te zakonske regulative - objasniti i usporediti teorije o ljubavi - objasniti odnos emocija i seksualnosti			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	-	
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	35	
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	35	
ZAVRŠNI ISPIT	1	30	
UKUPNO	3	100	
Opće napomene:			
Varijanta 2 sa završnim ispitom			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Primorac, Igor., (ur.), 2003, <i>Suvremena filozofija seksualnosti</i>, Zagreb: Kruzak.			
IZBORNA LITERATURA			
- Halwani, Raja, 2003, <i>Virtuous Liaisons: Care, Love, Sex, and Virtue Ethics</i>, Chicago: Open Court. - Halwani, Raja., 2018, <i>Philosophy of Love, Sex, and Marriage: An Introduction</i>, second edition, New York: Routledge. - Primoratz, Igor., 1999, <i>Ethics and Sex</i>, London: Routledge. - Primoratz, Igor., (ur.) (1997), <i>Human Sexuality</i>, The International Research Library of Philosophy, sv. 19, Aldershot: Ashgate Publishing. - Soble, Alan, 2008, <i>The Philosophy of Sex and Love</i>, second edition, St. Paul, MN: Paragon House.			

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). Rad na seminarima sastoji se u analizama filozofskih tekstova koji prate teme predavanja. U slučaju većeg broja opravdanih izostanka, potrebno je napisati dodatni seminarski rad na zadanu temu od maksimalno 4000 riječi i uz konzultiranje barem dvaju izvora izborne literature. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta. Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave. Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezane za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj i suradnik na kolegiju. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi najviše 2 boda.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
• E-kolegij na platformi Merlin • Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju • Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju • Elektronička pošta • Tajništvo Odsjeka za filozofiju	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
• E-kolegij na platformi Merlin • Konzultacije • Elektronička pošta	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Provjera usvojenog znanja s predavanja i seminara (kolokvij 1): kolokviji uključuju pisanu provjeru znanja nakon prve i druge cjeline predavanja i seminara kojom se provjerava upoznatost sa sadržajem cjeline. Kolokvij je tzv. objektivnog tipa, uključuje provjeru stečenih znanja, (prepoznavanje problema i pojmova, višestruki izbor, nadopunjavanje), a maksimalno je moguće dobiti trideset i pet bodova. Završni ispit sastoji se od esejskih pitanja. Moguće je ostvariti trideset bodova. Aktivnost u nastavi kontinuirano se prati od strane nositelja kolegija.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	4. 2. i 18. 2. 2027. u 9.00
Ljetni	24.6. i 8.7. 2027. u 9.00
Jesenski	26.8. i 9. 9. 2027. u 9.00
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME predavanja/seminara
5.10.	Poimanje seksualnosti kroz povijest i filozofije seksualnosti: uvod
12.10.	Prokreacijske filozofije seksualnosti (Aristotel, A. Augustin i T. Akvinski)
19.10.	Filozofija seksualnosti i ljubav (I. Kant i R. Scruton)
26.10.	Filozofija seksualnosti i jezik (J.P Sartre, T. Nagel i R. Solomon)
2.11.	Filozofija seksualnosti i užitak (Platon, M. de Sade, A. Goldman)
9.11.	Znanost i seksualnost (A. Schopenhauer, Ch. Darwin, S. Ruddick)

16.11.	Kolokvij 1
23.11.	Seksualna etika: pristanak i objektivizacija
30.11.	Seksualne preferencije, seksualni identitet i homoseksualnost
7.12.	Moralnost seksualnog ponašanja (pornografija, prostitucija, promiskuitet i dr.)
14.12.	Brak, preljub i poligamija
21.12.	Emocije i seksualnost: teorije o ljubavi
11.1.	Seksualnost i tehnologija
18.1.	Seksualnost i zakonska regulativa (uznemiravanje, silovanje, pedofilija, incest)
25.1.	Kolokvij 2
Napomena	U slučaju konferencijskih i drugih obveza nastavnice u planiranim terminima predavanja i/ili seminara, novi termini će se odrediti u dogovoru sa studentima.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Ishod 1. objasniti temeljne pojmove i probleme filozofije seksualnosti i etike seksualnosti	1 - 5	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 2. opisati i usporediti različite pristupe i teorije o ljudskoj seksualnosti	1 - 3	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 3. opisati i usporediti razliku znanstvenog i religijskog pristupa seksualnosti	1 - 3	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 4. analizirati razvoj razumijevanja seksualnosti kroz povijest te objasniti i usporediti tradicionalne i suvremene teorije o seksualnosti	1 - 3	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 5. objasniti i usporediti različite etičke stavove o pojedinim oblicima seksualnog ponašanja	1, 4	Predavanje i seminar, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 6. objasniti i usporediti teorije o ljubavi objasniti odnos emocija i seksualnosti	1, 5	Predavanje i seminar, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija
Semestar	I, III i V.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sci. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. U uvodnom bi se dijelu nastave dao općenit pregled libertarijanske političke filozofije: glavnih tema kojima se bavi i glavnim varijantama te vrste teorije (anarhokapitalizam i teorije minimalne države; deontološka i konzekvencijalistička varijanta). Također bi se razjasnila terminološka zbrka koja postoji u pogledu imenovanja suvremenih političkih teorija te vrste: tj. da se u Europi teorije slobodnog tržišta nazivaju „liberalnim“ ili „neoliberalnim“ dok Americi one nose naziv „libertarijanskih“ ili čak „konzervativnih“ učenja. Naposljetku bi se studentima prezentirao detaljan plan rada kolegija, čime ih se želi motivirati za rad (2h). 2. Prvi tematski blok bio bi posvećen znamenitoj Friedrich von Hayekovoj analizi logike funkcioniranja planske privrede i razlozima zbog kojih se može tvrditi da ona neminovno vodi u autoritarne ili čak totalitarističke poretke. Ta analiza, koja je opće mjesto suvremene političke misli, kod nas je bez ikakve sumnje nedovoljno poznata i to je čak svojevrsan akademski skandal (6h). 3. Nakon toga bi se prešlo na, također znanu, Hayekovu kritiku umjerenog socijalističkog projekta – socijalne države i njegovo kontroverzno mišljenje da je socijalna pravda nekoherentan pojam, te njegove razne argumente u prilog blagodatima slobodnog tržišta (4h). 4. Donekle sličnom obradom iste teme nastavilo bi se kroz prikaz temeljnih ideja Milтона Friedmana, koji ukazuje na povezanost ekonomske i političke slobode, te na brojne nedostatke raznih državnih intervencija (npr. u školstvo, licenciranje za obavljanje raznih djelatnosti, redistribuciju dohotka, različite vrste socijalne pomoći i sl.) u funkcioniranje slobodnog tržišta (6h). Uz to bi se dodala i jedna kritička analiza konzekvencijalističke i većinom ekonomski utemeljene varijante libertarijanske teorije, ona Ronalda Dworkina (2h). Time bi se i zaključio prikaz ove vrste razmišljanja o uređenju društva. 5. Posljednju nastavnu cjelinu činio bi prikaz najbolje deontološke verzije libertarijanizma, tj. one Roberta Nozicka. Prošlo bi se kroz sve glavne dijelove njegove teorije: opravdanje države nasuprot anarhistima, negiranje uplitanja države u distribuciju dohotka, kritike ključnih egalitarističkih gledišta, te njegovu viziju da minimalna država može biti ideal vrijedan borbe budući da predstavlja okvir za realiziranje svih vrsta utopija (8h). 6. Završilo bi se jednim od važnijih kritičkih osvrtu na Nozickovu teoriju, tako da studenti dobiju uvid i u njene glavne poteškoće i da ne smatraju da je pristup cijelog kolegija bio pristran (2h).	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti neke od ključnih preokupacija suvremene političke filozofije; - definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.;	

- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	0	
Kontinuirana provjera znanja	0,5	25	
Seminarski rad	0,5	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO	3	100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) Friedman, M. <i>Kapitalizam i sloboda</i> , Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 19-46, 93-113, 145-195 (100)			
2) Hayek, F.A. <i>Put u ropstvo</i> , KruZak, Zagreb, 2001, str. 67-174 (108)			
3) Hayek, F.A. <i>Pravo, zakonodavstvo i sloboda</i> , CID, Podgorica, 2002, str. 161-227 (66)			
4) Nozick, R. <i>Anarhija, država i utopija</i> , Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 201-242; 305-358; 385-414 (159)			
Ukupno: 433 str.			
IZBORNA LITERATURA			
Arneson, R.J. "Lockean Self-Ownership: Towards a Demolition", <i>Political Studies</i> , Vol. 39, No. 2, 1991, str. 36-54 (19)			
Barry, N. <i>On Classical Liberalism and Libertarianism</i> , Macmillan, London, 1986.			
Buchanan, A. <i>Ethics, Efficiency, and the Market</i> , Clarendon Press, Oxford, 1985.			
Buchanan, J. <i>Granice slobode: Između anarhije i Levijatana</i> , Dereta, Beograd, 2002.			
Child, J.W. "Can Libertarianism Sustain a Fraud Standard?", <i>Ethics</i> , Vol. 104, No. 4, 1994, str. 722-738 (17)			
Cohen, G.A. <i>Self-Ownership, Freedom, and Equality</i> , Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)			
Cohen, G.A. <i>Socijalizam – zašto ne?</i> , KruZak, Zagreb, 2011.			
Cohen, G.A. <i>On the Currency of Egalitarian Justice and Other Essays in Political Philosophy</i> , Princeton University Press, 2011, str. 147-199 (53)			
Duncan, F./Machan, T./Nussbaum, M. <i>Libertarianism: For and Against</i> , Rowman and Littlefield, 2005.			
Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. <i>A Matter of Principle</i> , Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)			
Exdell, J. "Distributive Justice: Nozick and Property Rights", <i>Ethics</i> , Vol. 87, no. 2, 1977, str. 142-149 (8)			
Fried, B. "Wilt Chamberlain Revisited: Nozick's 'Justice in Transfer' and the Problem of Marked Based Distributions", <i>Philosophy and Public Affairs</i> , Vol. 24, no. 2, 1995, str. 226-245 (20)			
Friedman, D. <i>The Machinery of Freedom</i> , Open Court Press, 1989.			
Friedman, M. & R. <i>Free to Choose</i> . Harcourt. New York. 1990.			

- Hardin, G. "The Tragedy of the Commons", *Science*, Vol. 162, no. 3859, 1968, str. 1243-1248 (6)
- Hazlitt, H. *Economics in One Lesson: The Shortest and Surest Way to Understand Basic Economics*, Three Rivers Press, 1988.
- Hayek, F.A. *The Constitution of Liberty*, Routledge & Kegan Paul, London, 1960.
- Hayek, F.A. *Kontrarevolucija nauke*, CID, Podgorica, 1999, str. 76-97; 101-196 (117)
- Hayek, F.A. *Individualizam i ekonomski poredak*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2002.
- Hoppe, H.H. *A Theory of Socialism and Capitalism*, Ludwig von Mises Institute, 2013.
- Hospers, J. *Libertarianism: A Political Philosophy for Tomorrow*, Authors Choice Press, 1971.
- Gibbard, A. "What's Morally Special About Free Exchange?", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 20-28 (9)
- Kavka, G.S. "An Internal Critique of Nozick's Entitlement Theory", u Corlett, A. (ur.) *Equality and Liberty*, Macmillan, London, 1991, str. ???
- Kishon, E. *Pomozi sirotu na svoju sramotu*, Znanje, Zagreb, 1992, str. 195-235 (41)
- Klein, N. *Doktrina šoka*, VBZ, Zagreb, 2008, str. 56-168 (113)
- Knowles, D. *Political Philosophy*, Routledge, London, 2001, str. 69-132, 177-195 (83)
- Kymlicka, W. *Contemporary Political Philosophy*, Clarendon Press, Oxford, 1990, str. 95-159 (65)
- Lomasky, L.E. *Persons, Rights, and the Moral Community*, Oxford University Press, 1987.
- Machan, T.R. (ur.) *The Libertarian Alternative*, ???
- Mises, L. *Birokracija*, Institut za javne financije, Zagreb, 2005.
- Monbiot, G. "The Tragedy of Enclosure", *Scientific American*, Vol. 270, No. 1, 1994, str. 159 (1)
- Murray, C. *Losing Ground*, Basic Books, New York, 1994, str. 145-236 (92)
- Nagel, T. "Libertarianism Without Foundations", *The Yale Law Journal*, Vol. 85, No. 136, 1975, str. 136-149 (14)
- Narveson, J. *The Libertarian Idea*, Temple University Press, Philadelphia, 1988.
- Narveson, J. "Contracting for Liberty", u Machan, T.R./Rasmussen, D.B. (ur.) *Libertarianism for the 21. Century*, Rowman & Littlefield, Lanham, 1995, str. 19-40 (22)
- Narveson, J. "Libertarianism", u LaFollette, H. (ur.) *The Blackwell Guide to Ethical Theory*, Blackwell, Oxford, 2000, str. 306-324 (19)
- Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002.
- Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)
- Paul, J. (ur.) *Reading Nozick*, Basil Blackwell, Oxford, 1981.
- Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 101-123, 154-170, 277-314 (78)
- Popper, K.R. *Bijeda historicizma*, KruZak, Zagreb, 1996, str. 65-109 (45)
- Rand, A. *The Virtue of Selfishness*, Penguin, Harmondsworth, Middlesex, 1961.
- Rand, A. *Capitalism: The Unknown Ideal*, Signet, New York, 1967.
- Rand, A. "Egalitarianism and Inflation" u Rand, A. *Philosophy: Who Needs It*, Signet, New York, 1982, str. 162-184 (23)
- Rothbard, M. *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*, Ludvig von Mises Institute, 2000.
- Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002.
- Rothbard, M. *For a New Liberty*, Ludvig von Mises Institute, 2006.
- Rothbard, M. *Moć i tržište*, Institut za javne financije, Zagreb, 2007.
- Ryan, C. "Yours, Mine, and Ours: Property Rights and Individual Liberty", *Ethics*, Vol. 87, No. 2, 1977, str. 126-41 (16)
- Sandel, M. *What Money Can't Buy*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2012.
- Schansberg, E.D. *Poor Policy*, Westview Press, Boulder, 1996.
- Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998.
- Schmidtz, D. (ur.) *Robert Nozick*, Cambridge University Press, 2002.
- Sen, A. "The Moral Standing of the Market", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 1-19 (19)
- Spencer, H. *The Man versus the State*, Liberty Fund, 1982.
- Tannehill, M. & L. *The Market for Liberty*, CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015.
- Wheeler, S. "Natural Property Rights as Body Rights", *Nous*, 14, 1980, str. 171-193 (23)
- Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991.
- Zwolinski, M./ Tomasi, J. *The Individualists, Radicals, Reactionaries, and the Struggle for the Soul of Libertarianism*, Princeton University Press, 2024.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE	
• Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati. • Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim. • U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr • Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Web stranice fakulteta Elektroničkom poštom Usmeno Putem platforme Merlin	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Nakon nastave i u vrijeme konzultacija Elektroničkom poštom Putem platforme Merlin	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivno tipa (test višestrukog izbora), a zatim usmenom ispitu.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	8. i 22.02.2027. u 11h
Ljetni	17.06. i 05.07.2027. u 11h
Jesenski	30.08. i 10.09.2027. u 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvodno predavanje: što je libertarijanizam, koje sve varijante te teorije postoje i zašto je značajan?
Tjedan 2	Hayek: planska privreda nasuprot tržišnoj
Tjedan 3	Hayek: kamo vodi planska privreda (1. dio)
Tjedan 4	Hayek: kamo vodi planska privreda (2. dio)
Tjedan 5	Hayek: kamo vodi planska privreda (3. dio)
Tjedan 6	Hayek o distributivnoj pravednosti
Tjedan 7	Hayek o javnim dobrima
Tjedan 8	Friedman: veza kapitalizma i slobode; uloga države u slobodnom društvu
Tjedan 9	Friedman: školstvo i radne dozvole
Tjedan 10	Friedman: raspodjela bogatstva i mjere socijalne zaštite
Tjedan 11	Kritika Friedmanovog pristupa
Tjedan 12	Nozick: Nastanak legitimne države
Tjedan 13	Nozick: Distributivna pravda
Tjedan 14	Nozick: Minimalna država i utopija
Tjedan 15	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti neke od ključnih preokupacija suvremene političke filozofije	uvodna tema kojom se određuje mjesto libertarijanizma među suvremenim političkim teorijama; diskusije o planskoj privredi i tržištu te o minimalnoj i socijalnoj državi	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.	diskusije o planskoj privredi i tržištu; o minimalnoj i socijalnoj državi; o javnom, privatnom i civilnom sektoru	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Hayekov, Friedmanov i Nozickov libertarijanizam nasuprot egalitarističkom liberalizmu	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	Hayekove, Friedmanove i Nozickove primjedbe o planskoj privredi i socijalnoj državi; anarhističke i liberalne kritike libertarijanizma	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih libertarijanskih pozicija o obrađenim problemima	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	čitanje preporučene literature	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Osnovni problemi antičke etike
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik.
Nositelj kolegija	Prof. dr.sc. Elvio Baccarini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr / elvio.baccarini@gmail.com
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
(1) Sokratova etika: (a) Problem odnosa vrline i znanja (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (b) Sokratovo shvaćanje odnosa vrline i sreće. (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (c) Sokratov etički intelektualizam. (tekst: Platon, <i>Obrana Sokratova</i>) (2) Platon: (a) Poimanje pravednosti. Što je pravednost? (tekst: Platon, <i>Država</i>; knjige I, II, IV) (b) Mit o špilji. (Platon, <i>Država</i>; knjiga VII) (3) Aristotel: (a) Zašto činimo što činimo? Cilj ljudske aktivnosti. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga I) (b) Moralna vrlina (II), pitanja o djelovanju (III), Intelektualne vrline i praktični silogizam (VI) (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjige II, III, VI) (c) Prijateljstvo. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga VIII i knjiga IX) (4) Stoicizam: (a) Pitanje slabe volje. Ono što možemo promijeniti i no što ne možemo promijeniti. (b) Moralno dobre, moralno loše i moralno indiferentne stvari. (c) Moralna vrlina. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika? (tekstovi: Epiktet, <i>Razgovori</i> / Epiktet: <i>Priručnik</i>) (5) Žene u antičkoj filozofiji – antičke filozofkinje • Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti? (a) Uvod i Hipatijin ugled.* (b) Hipatija i matematika.*	

(c) Hipatijina smrt i posljednji dani.*
(**tekstovi će se omogućiti putem Merlina ili izravno prije nastave)

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Čitanjem antičkih tekstova, studenti će moći analizirati i vrednovati argumente nekih od najznačajnijih antičkih filozofa i filozofkinja. Studenti će raspravom, analizom i interpretacijom na nastavi te proučavanjem navedene literature moći razviti vlastiti stav o obrađenim tekstovima te ga povezati s problemima suvremenog društva.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	10
Kontinuirana provjera znanja	1.5	60
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.

Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Platon, Država

2. Aristotel, Nikomahova etika, Zagreb: Globus – Liber.E

3. Epiktet, Razgovori, Cid-nova, 2002.

4. Epiktet, Priručnik, Kruzak, 2006.

*** određeni dijelovi tekstova koji će biti određeni i omogućeni preko Merlina ili izravno na nastavi.

IZBORNA LITERATURA

1. Belenkiy, Ari, "An astronomical murder?", Astronomy & Geophysics, Volume 51 April 2010, pp. 2.9-2.13

2. Boyer, C. B., A History of Mathematics, 2nd Edition, 1968

3. Cameron, Alan, "Isidore of Miletus and Hypatia: On the Editing of Mathematical Texts", Greek, Roman, and Byzantine Studies, 31, 1990, p.103-127

4. Deakin, M. A. (1994). Hypatia and her mathematics. The American Mathematical Monthly, 101(3), 234-243.

5. Deakin, Michael, Hypatia of Alexandria, Mathematician and Martyr, Prometheus Books, 2007

6. Dictionary of Scientific Biography, ed. Gillespie et al, New York, Scribner vol. 6, 2008

7. Dzielska, Maria, Hypatia of Alexandria (tr. F. Lyra), Harvard University Press, 1995

8. Edward J. Watts, City and School in late antique Athens and Alexandria (2006)

9. Giovanni Reale Uvod: Struktura, najvažniji pojmovi i svrha "Obrane Sokratove" 2000. Demetra:

Zagreb.

10. Grgić, F., Komentar, u: Platon, Menon, Zagreb: Kruzak, 1997.
11. J. M. Rist, "Hypatia", Phoenix, Vol. 19, No. 3. (Autumn, 1965), pp. 214-225.
12. Jakić, M. (2018). Pregled antičke filozofije. Studia lexicographica: časopis za leksikografiju i enciklopedistiku, 11(21), 157-162.
13. Kerferd, G. B. (1953). Protagoras' Doctrine of Justice and Virtue in the 'Protagoras' of Plato. The Journal of Hellenic Studies, 73, 42-45.
14. Knorr, Wilbur, Textual Studies in Ancient and Medieval Geometry, Boston, Birkhäuser, 1989
15. Migne, J.-P. editor, Patrologiae Graecae, Paris, 1857-1866 (165 vols)
16. Sherlock Holmes in Babylon and Other Tales of Mathematical History, ed. Marlow Anderson, Victor Katz, and Robin Wilson, Mathematical Association of America, 2004
17. Solomon, Robert C. "Morality and the good life: An introduction to ethics through classical sources." (2008).
18. Škuljević, N. (2014). Bilo jednom U Aleksandriji. Hipatija: tragedija u dva čina. Arhe, (21), 183-191.
19. Vlastos Gregory (1991.) Socrates – Ironist and Moral Philosopher. Cambridge: University Press

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmenim i pisanim priopćenjima na nastavi; Merlin; mail; oglasnom pločom; web stranicama.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Merlin, mail i konzultacije.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni pismeni ispit.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

- Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.
- **Dozvoljen je jedan ispravak kolokvija i to samo u slučaju negativne ocjene.**

ISPITNI ROKOVI

Zimski	9.2./23..2. u 11 sati
Ljetni	23.6../7.7. u 11 sati
Jesenski	24.8./7.9. u 11 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1./2.	Sudbina i etika
3./4.	Praktični konflikt
5./6.	Platon. Dobrota bez krhkosti?
7./8.	Aristotel. Krhkost dobrog ljudskog života
9./10.	Sudbina i tragične emocije
11.	KOLOKVIJ
12./13.	Stoicizam: Pitanje slabe volje. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika?
14./15.	Žene u antičkoj filozofiji: Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti?

--	--

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će nakon položenoga ispita moći: - opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente razvijene u antičkoj etici, - identificirati i ilustrirati temeljne vrijednosne pojmove u antičkoj etici, - kategorizirati i objasniti različite probleme antičke etike	Sokratova etika: (a) Problem odnosa vrline i znanja (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (b) Sokratovo shvaćanje odnosa vrline i sreće. (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (c) Sokratov etički intelektualizam. (tekst: Platon, <i>Obrana Sokratova</i>) Platon: (a) Poimanje pravednosti. Što je pravednost? (tekst: Platon, <i>Država</i>; knjige I, II, IV) (b) Mit o špilji. (Platon, <i>Država</i>; knjiga VII) Aristotel: Zašto činimo što činimo? Cilj ljudske aktivnosti. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga I) Moralna vrlina (II), pitanja o djelovanju (III), Intelektualne vrline i praktični silogizam (VI) (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjige II, III, VI) Prijateljstvo. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga VIII i knjiga IX) Stoicizam: (a) Pitanje slabe volje. Ono što možemo promijeniti i no što ne možemo promijeniti. (b) Moralno dobre, moralno loše i moralno indiferentne stvari. (c) Moralna vrlina. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika? (tekstovi: Epiktet, <i>Razgovori</i> / Epiktet: <i>Priručnik</i>) Žene u antičkoj filozofiji –antičke filozofkinje Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti? Uvod i Hipatijin ugled. Hipatija i matematika. Hipatijina smrt i posljednji dani.	• Predavanje (frontalni rad) • Powerpoint prezentacija • Objašnjavanje • Seminari • Analiziranje primjera i tekstova • Diskusija - raspravljanje	• Kontinuirana provjera znanja (kolokvij) • Završni ispit • Aktivnost na nastavi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Političke ideje i javne politike
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr.sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 646
e-mail	icervac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij obuhvaća i povezuje dva šira područja: 1) Suvremeni sustavi političkih ideja (političke ideologije) - Različita tumačenja, primjena i sastavne odrednice pojma 'ideologija'. Razlika između javne politike, političkog programa, političkog manifesta i ideologije; - Podrijetlo suvremenih političkih ideologija. Temeljne političke vrijednosti modernog svijeta: sloboda, jednakost i bratstvo (solidarnost), i njihov značaj danas; - Klasični liberalizam i neoliberalizam; - Konzervativizam, neokonzervativizam i progresivni konzervativizam; - Kršćanska demokracija / demokracizam; - Socijaldemokracija, egalitarni liberalizam i liberalni socijalizam. 2) Javne politike i proces njihove izrade (policy-making) - Što je javna politika? Važnost i ciljevi javnih politika, elementi javnih politika, razlozi za formuliranje javnih politika; - Proces izrade javnih politika (policy-making i policy-cycle), od postavljanja agende do evaluacije - Javno zagovaranje, izrada zagovaračke strategije, komunikacija s dionicima i zainteresiranim stranama (stakeholders) - Vrste javnih politika, područja javnih politika (klasični državni resori, ekonomske politike, socijalne politike, posebne sektorske politike i ostale politike) - Fokus: ekonomske politike (makroekonomska, porezna, industrijska, investicijska politika, politika zapošljavanja, regionalna politika) i socijalne politike (zdravstvena, obrazovna, mirovinska i demografska politika, politika socijalne skrbi i politika prema manjinama)	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da će studenti moći: - definirati dominantne političke ideologije i opisati njihove temeljne karakteristike - dati primjere javnih politika vezanih uz različite sustave političkih ideja, te predvidjeti koje javne politike konzistentno mogu proizlaziti iz kojeg sustava političkih ideja - prepoznati vrijednosni i ideološki element u medijima (novinskim člancima, kolumnama, TV reportažama) - pripremiti / proizvesti nacrt javne politike (u području gospodarstva, zdravstva i obrazovanja) koji je usklađen sa jednom od dominantnih suvremenih političkih ideologija (neoliberalizam, konzervativizam, demokracizam, socijaldemokracija) - izdvojiti javne politike koje nisu konzistentne s ideološkom pozadinom stranaka koje ih predlažu - usporediti različite javne politike koje su vezane uz isto područje, te uočiti na koji su način javne politike vezane uz političke ideologije koje predlagatelji zastupaju - argumentirano kritizirati sadržaj i vrijednosnu komponentu, kao i unutarnju konzistentnost, pojedinih javnih politika u predviđenim područjima	

- sastaviti stručno mišljenje za medije u kojem će evaluirati i kritički sagledati neku javnu politiku, vodeći se pri tome vrijednostima sadržanim u jednom od obrađenih sustava političkih ideja
- prezentirati ranije izrađeni nacrt javne politike, braniti ga od (unutarnjih i vanjskih) kritika u raspravi
- preformulirati ranije izrađeni nacrt javne politike nakon evaluacije i eventualnog prihvatanja komentara, sugestija i kritika kolega

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x		x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
			x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	1,5	15
Kontinuirana provjera znanja 1 (Kolokvij)	0,6	40
Kontinuirana provjera znanja 2 (Kolokvij)	0,4	25
Kontinuirana provjera znanja 3 (Projekt)	0,5	20
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Kolegij se polaže bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Reader - skup kraćih tekstova, znanstvenih i novinskih članaka okupljenih za potrebe kolegija
2. Freeden, Michael (2006) *Političke ideologije: Novi prikaz*. Zagreb: Algoritam
3. Miošić, Nives, Berković, Jelena i Horvat, Martina (2014) *Analiza i zagovaranje javnih politika*. Zagreb: GONG i Fakultet političkih znanosti
4. Petek, Ana (2012) Što su hrvatske javne politike. *Profil politika: Hrvatske javne politike*, Vol. 11 (str. 37-45)

IZBORNA LITERATURA

1. Babić, Mate (2011) *Ekonomija: uvod u analizu i politiku*. Zagreb: Znanje
2. Berlin, Isaiah (2000) *Četiri eseja o slobodi*. Split: Feral Tribune
3. Burke, Edmund (1993) *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*. Zagreb: Politička kultura
4. Callinicos, Alex (2009) *Protiv trećeg puta: antikapitalistička kritika*. Zagreb: Jesenski i Turk
5. Cerovac, Ivan, Mačkić, Velibor i Živković, Milan (2013) *Političke ideje i javne politike*. Sarajevo: National Democratic Institute for International Affairs
6. Colebatch, Hal (2004) *Policy*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
7. Esping-Andersen, Gosta (1990) *Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press
8. Friedman, Milton (1992) *Kapitalizam i sloboda*. Zagreb: Globus

9. Fukuyama, Francis (2006) <i>America at the Crossroads: Democracy, Power and the Neoconservative Legacy</i> . New Haven: Yale University Press 10. Giddens, Anthony (1999) <i>Treći put: Obnova socijaldemokracije</i> . Zagreb: Politička kultura 11. Gray, John (1999) <i>Liberalizam</i> . Zagreb: Politička kultura 12. Grdešić, Ivan (2006) <i>Osnove analize javnih politika: policy analiza</i> . Zagreb: Fakultet političkih znanosti 13. Hill, Michael (2010) <i>Proces stvaranja javnih politika</i> . Zagreb: Fakultet političkih znanosti 14. Hirschman, Albert O. (1999) <i>Retorika reakcije</i> . Zagreb: Politička kultura 15. Kristol, Irving (1999) <i>Neokonzervativizam</i> . Zagreb: Algoritam 16. Krugman, Paul (2010) <i>Savjest liberala</i> . Zagreb: Algoritam 17. Marx, Karl i Engels, Friedrich (2010) <i>Komunistički manifest</i> . Zagreb: Pavičić 18. Parkin, Michael (2010) <i>Economics</i> . New York: Pearson 19. Rawls, John (1998) <i>Teorija pravde</i> . Podgorica: CID 20. Scruton, Roger (2002) <i>The Meaning of Conservatism</i> . South Bend: St- Augustine's Press 21. Ward, Benjamin (1979) <i>The Ideal Worlds of Economics: Liberal, Radical and Conservative Economic World Views</i> . New York: Nasic Books	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u njezinom izvođenju kroz pitanja pojašnjenja, prigovore i komentare. Student je zadovoljio redovito pohađanje nastave ako je prisustvovao na 70% održanih predavanja i seminara (31 sat). U iznimnim okolnostima, kada student iz opravdanih razloga nije pohađao nastavu u dovoljnoj mjeri, nastavnik može studentu dati dodatne zadatke kako bi nadoknadio propušteni angažman oko pohađana nastave, te mogao ispuniti obavezu nužnu za polaganje kolegija.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Usmena i pismena priopćenja na nastavi, oglasna ploča, web-stranice, Merlin	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Konzultacije, elektronička pošta, Skype, MS Teams, Zoom	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Kolegij nema završni ispit. Svi se bodovi prikupljaju tijekom nastave.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata. Studenti koji nisu sigurni kada i kako ispravno navesti izvor pozvani su da se jave nastavniku putem elektroničke pošte ili na konzultacijama.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	Prema rasporedu
Ljetni	Prema rasporedu
Jesenski	Prema rasporedu
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno izlaganje: određenje značenja pojmova 'ideologija', 'javna politika' i 'politički manifest'
2.	Suvremene političke ideologije: njihovo podrijetlo, temeljne vrijednosti i današnji značaj

3.	Klasični liberalizam i neoliberalizam
4.	Konzervativizam, neokonzervativizam i progresivni konzervativizam
5.	Kršćanska demokracija / demokršćanstvo
6.	Socijaldemokracija, egalitarni liberalizam i liberalni socijalizam
7.	Javne politike, njihov značaj, ciljevi i proces izrade
8.	Vrste i područja javnih politika, evaluacija javnih politika
9.	Radionica retorike javnih politika
10.	Radionica javnog zagovaranja
11.	Radionica izrade javnih politika – Gospodarstvo
12.	Radionica izrade javnih politika - Zdravstvo i socijalni sustav
13.	Radionica izrade javnih politika – Obrazovanje
Prema dogovoru	Razgovor s predstavnicima gradske vlasti, pročelnicima i stručnim službama Grada Rijeke za područja javnih politika u obrazovanju, zdravstvu ili gospodarstvu (Vijećnica Grada Rijeke, Korzo 16, Rijeka)
Prema dogovoru	LARP radionica "European Parliament Simulation Game: Negotiation and Decision Making in the EU "

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Definirati dominantne političke ideologije i opisati njihove temeljne karakteristike	Uvod u suvremene političke ideologije	- predavanja - diskusije - zajedničko rješavanje kviza "World's Smallest Political Quiz", uz diskusiju o pitanjima i načinima kako odgovori oblikuju konačni rezultat kviza - individualni rad i priprema kratkih izlaganja (do 10 min)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama - kolokvij
Dati primjere javnih politika vezanih uz različite sustave političkih ideja, te predvidjeti koje javne politike konzistentno mogu proizlaziti iz kojeg sustava političkih ideja	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, te vrste i područja javnih politika	- predavanja - diskusije - radionice izrade javnih politika i ponavljanja koja služe kao priprema za radionice - individualni rad i priprema kratkih izlaganja (do 10 min)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama - kolokvij - projekt
Prepoznati vrijednosni i ideološki element u medijima (novinskim člancima, kolumnama, TV reportažama)	Ideologije, evaluacija javnih politika i masovni mediji	- predavanja - diskusije - individualni i grupni rad na materijalima (novinskim člancima, transkriptima TV emisija i intervjuja)	- kolokvij
Pripremiti / proizvesti nacrt javne politike koji je usklađen sa jednom od dominantnih suvremenih političkih ideologija	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, te ciljevi i proces izrade javnih politika	- diskusije - rad u grupama i individualni rad - konzultacije - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- projekt (evaluacija nacrt javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Izdvojiti javne politike koje nisu konzistentne s ideološkom pozadinom stranaka koje ih predlažu	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika	- diskusije i radionice - rad u grupama i individualni rad - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- aktivnost u nastavi - projekt (evaluacija nacrt javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - kolokvij
Usporediti različite javne politike koje su vezane uz isto područje, te uočiti	Izrada javnih politika, neoliberalizam, konzervativizam,	- diskusije i radionice - rad u grupama i rasprava među grupama	- projekt (evaluacija nacrt javne politike i njezina izlaganja i

na koji su način javne politike vezane uz političke ideologije koje predlagatelji zastupaju	demokršćanstvo i socijaldemokracija	- moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Argumentirano kritizirati sadržaj i vrijednosnu komponentu, kao i unutarnju konzistentnost, pojedinih javnih politika u predviđenim područjima	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika, javno zagovaranje	- diskusije i radionice - rad u grupama i rasprava među grupama - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- kolokvij - projekt (evaluacija nacrtu javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Sastaviti stručno mišljenje za medije u kojem će evaluirati i kritički sagledati neku javnu politiku, vodeći se pri tome vrijednostima sadržanim u jednom od obrađenih sustava političkih ideja	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika, javne politike i masovni mediji	- individualni rad - diskusije - predavanja	- projekt - aktivnost u nastavi
Prezentirati ranije izrađeni nacrt javne politike, braniti ga od (unutarnjih i vanjskih) kritika u raspravi	Javno zagovaranje, retorika javnih politika	- grupni rad i diskusija među grupama - radionice i vježbe	- projekt (izlaganje javne politike)

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Povijest političke filozofije 1
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija
Semestar	I, III i V.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Prvi dio kolegija posvećen je najvažnijim antičkim političkim teorijama, onima Platona i Aristotela. Čitaju se svi relevantni dijelovi Platonove <i>Države</i> i možda još poneki dio nekih njegovih drugih politički relevantnih dijaloga, te dvije glavne knjige (tj. poglavlja) Aristotelove <i>Politike</i>. Kako bi se te teorije studentima učinile što jasnijima, oslanjat ćemo se i na neke suvremene kritičke interpretacije tih klasičnih tekstova koje pokušavaju dopuniti praznine i nedorečenosti koje ovi ostavljaju. Drugi dio kolegija bavit će se trojicom najznačajnijih kršćanskih političkih mislilaca: Augustinom, Tomom Akvinskim i Williamom Ockhamom. Ovim se blokom tema želi u detalje pokazati kako su spomenuti (ali i ostali) kršćanski autori dovodili u vezu crkvu i državu, kako su to argumentirali u prilog te veze, te kako se vremenom omjer snaga mijenjao u korist davanja sve veće samostalnosti svjetovnoj vlasti. Treći i konačni dio kolegija okrenut je prema političkoj misli renesanse, tj. dvama najvažnijim pojavama u tom periodu: Machavellijevom političkom realizmu i utopističkim misliocima tog doba koji će biti predstavljeni kroz misao Thomasa Morea, njihovog najvažnijeg predstavnika. Kao i u slučaju drugih tema, ovi će filozofi biti prikazani u svjetlu novijih kritičkih interpretacija koja daju i značaj misli klasika i kritički ih propituju.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije klasične političke filozofije; - definirati probleme vezane uz pitanja: idealne političke zajednice, odnosa države i crkve te tehnika vladanja državom; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.	

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO	3	100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) Platon, <i>Država - Državnik - Sedmo pismo</i>, Matica hrvatska, Zagreb, 1942, (knjige II, IV-V, VIII-IX), str. 79-110, 150-224, 291-352 (168) 2) Aristotel, <i>Politika</i>, BIGZ, Beograd, 1975, (knjige III i IV), str. 54-118 (65) 3) Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i>, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96, knjige XIV i XIX, str. 231-305 i 9-89 (77) 4) Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. <i>Država</i>, Globus, Zagreb, 1990, str. 47-125 (39) 5) Ockham, V. „O carskoj i papinskoj vlasti“, u Ockham, W. <i>Opera politica</i>, Demetra, Zagreb, 2001, str. 389-461 (36) 6) Machiavelli, N. (1513) <i>Vladar</i>, Globus, Zagreb, 1985, str. 99-146 (48) 7) More, T. (1516) <i>Utopija</i>, Kultura, Zagreb, 1952, str. 43-187 (145)			
Ukupno: 578 str.			
IZBORNA LITERATURA			
a) klasična Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, BIGZ, Beograd, 1980. Aristotel, <i>Ustav atenski</i>, Jurici, Zagreb, 1948. Ksenofont, <i>Hijeront ili o tiraninu</i>, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1980, str. 7-23 (17) Ciceron, M.T. <i>Libri politici I-II</i>, Demetra, Zagreb, 1995-6. (I, str. 20-24, 48-56, 66-78, 82,110-114, 118-120, 126, 142, 216-230) Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i>, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996, str. 9-701 i 9-421 (552) Abelard, P. <i>Povijest nevolja - Etika</i>, Naprijed, Zagreb, 1970, str. 57-120 (64) Akvinski, T. <i>Izbor iz djela 2</i>, Naprijed, Zagreb, 1990, str. 541-743 (203) Grubiša, D. (ur.) <i>Politička misao talijanske renesanse</i>, Barbat, Zagreb, 2000. Ockham, W. <i>Opera politica</i>, Demetra, Zagreb, 2001. Machiavelli, N. <i>Izabrano djelo I</i>, Globus, Zagreb, 1985, str. 151-375 (225) Boetie de la, E. <i>Rasprava o dobrovoljnom ropstvu</i>, Filip Višnjić, Beograd, 1986. Montaigne, M. <i>Ogledi</i>, Veselin Masleša, Sarajevo, 1964. Petrić, F. <i>Sretan grad</i>, u Petrić, F. <i>Izabrani politički spisi</i>, Golden marketing, Zagreb, 1998, str. 45-58 (14)			

Bodin, J. *Šest knjiga o republici*, Politička kultura, Zagreb, 2002.
 Bacon, F. *Eseji ili saveti politički i moralni*, Matica srpska, Novi sad, 1952.
 Bacon, F. *Nova Atlantida*, Kultura, Beograd, 1967.
 Campanella, T. *Grad sunca*, Kultura, Beograd, 1964, str. 5-65 (61)
 Milton, J. *Areopagitika i drugi spisi o građanskim slobodama*, Filip Višnjić, Beograd, 1990.

b) suvremena

Annas, J. *An Introduction to Plato's Republic*, Oxford University Press, 1981.
 Blackburn, S. *Plato's Republic*, Atlantic Monthly Press, New York, 2006.
 Cassirer, E. *The Myth of the State*, Yale University Press, New Haven, 1961, str. 53-175 (123)
 Deane, H.A. *The Political and Social Ideas of St. Augustine*, Columbia University Press, 1963.
 Develin, R. „The Good Man and the Good Citizen in Aristotle's *Politics*“, *Phronesis*, 1973, 18/1, str. 71-79 (9)
 Ferrari, G.R.F. *City and Soul in Plato's Republic*, The University of Chicago Press, 2005.
 Finnis, J. *Prirodno pravo*, CID, Podgorica, 2005.
 Held, D. *Models of Democracy*, Stanford University Press, 1996, str. 13-35 (23)
 Hourani, G.F. „Thrasymachus' Definition of Justice in Plato's *Republic*“, *Phronesis*, 1962, 7/2, str. 110-120 (11)
 Johnson, C. „Who Is Aristotle's Citizen?“, *Phronesis*, 1984, 29/1, str. 73-90 (18)
 Lear, J. „Inside and Outside the *Republic*“, *Phronesis*, 1992, 37/2, str. 184-215 (32)
 Kirwan, C. „Glaucón's Challenge“, *Phronesis*, 1965, 10/2, str. 162-173 (12)
 Mulgan, R.G. *Aristotle's Political Theory*, Oxford University Press, Oxford, 1977.
 Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 385-414 (30)
 Pappas, N. *Guidebook to Plato and the Republic*, Routledge, London, 1995.
 Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji I*, KruZak, Zagreb, 2002, str. 77-178 (102)
 Reeve, C.D.C. *Philosopher-Kings: The Argument of Plato's Republic*, Toronto University Press, 1995.
 Sandel, M. *Justice: What's the Right Thing to do?*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2009, str. 184-269 (85)
 Strauss, L. *Grad i čovjek*, Antibarbarus, Zagreb, 2004.
 Williams, B. *The Sense of the Past*, Princeton University Press, Princeton, 2006, str. 108-137, 207-217 (30)
 Wolin, S. *Politics and Vision*, Princeton University Press, Princeton, 2004.

c) sekundarna

Copleston, F. *Historija filozofije I-III*, BIGZ, Beograd, 1989-1994.
 Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)
 Kulenović, E. (ur.) *Moderna politička teorija*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2013, str. 1-35 (35)
 Maier, H./Rausch, H./Denzler, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja I*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.
 Mlčunović, D. *Socijalna filozofija*, Filip Višnjić, Beograd, 1988, str. 9-60 (52)
 Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.
 Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić“, Beograd, 2010, str. 57-200 (144)
 Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Hare, R.M. *Plato*; Barnes, J. *Aristotle*; Chadwick, H. *Augustine*; Skinner, Q. *Machiavelli*, Oxford University Press, 1980-2001.
 Barnes, J. *Aristotel*, KruZak, Zagreb, 1996.
 Kenny, A. *Aquinas*, Macmillan, London, 1969, str. 325-382 (58)
 Kretzmann, N./Stump, E. (ur.) *The Cambridge Companion to Aquinas*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 196-231 (36)
 O'Connor, D.J. *Aquinas and Natural Law*, Macmillan, London, 1967.

D'Entreves, A.R. *Medieval Contribution to Political Thought*, Oxford University Press, 1939.
Kumar, K. *Utopianism*, Open University Press, Buckingham, 1991.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Kašnjenje se tolerira do 10 minuta.
- Za nastave valja ugasiti mobitele i izbjegavati ulaske i izlaske.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju
Platforma Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Preko platforme Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu više od dovoljan (2). Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	8. i 22.02.2027. u 11h
Ljetni	17.06. i 05.07.2027. u 11h
Jesenski	30.08. i 10.09.2027. u 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1	Uvodno predavanje: glavne karakteristike političke filozofije klasičnog perioda
Tjedan 2	Platon o pravednosti
Tjedan 3	Platon o oblicima države i vrstama pojedinaca
Tjedan 4	Platon o tiraniji, sreći tiranina i vrijednosti pravednosti
Tjedan 5	Aristotel: građanin i država; vrste političkih uređenja
Tjedan 6	Aristotelova najbolja država
Tjedan 7	Augustin i etika kršćanstva

Tjedan 8	Augustin i politika kršćanstva
Tjedan 9	Toma Akvinski: vječni, naravni i ljudski zakon
Tjedan 10	Toma Akvinski: politika i crkva
Tjedan 11	Ockham i kritika crkvene vlasti
Tjedan 12	Machiavelli: karakteristike uspješnog vladara
Tjedan 13	Renesansni utopisti: Thomas More i kritika postojećeg poretka
Tjedan 14	Renesansni utopisti: Thomas More i najbolji poredak
Tjedan 15	Završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
sumiranje ključnih preokupacija klasične političke filozofije	kratka povijest antičke, srednjovjekovne i renesansne političke filozofije	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definiranje problema vezanih uz pitanja: idealne države, iskvarenih oblika vladavine, političke obaveze građana i dosega političke vlasti, odnosa crkve i države, metode uspostave države i vršenja vlasti	- Platonova, Aristotelova i Morusova utopija te kritički osvrti na te vizije - Platonova i Aristotelova klasifikacija oblika države - Augustinova, Tomina i Ockhamova teorija o odnosu crkve i države - Machiavellijeve analize uspješnih i neuspješnih političara kroz povijest	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovanje i interpretiranje osnovnih gledišta o tim problemima	Platonova, Aristotelova, Augustinova, Tomina, Ockhamova, Morusova i Machiavellieva vizija politike i države	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificiranje glavnih smjerove kritike tih gledišta	- međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija i noviji pokušaji	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

	rješenja		
kritička interpretacija i vrednovanje spomenutih temeljnih gledišta	- međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija - noviji pokušaji rješenja problema koje su otvorili klasični mislioci	- predavanje - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastavljanje daljnjeg izučavanja obrađenih tema	cjelokupno obrađeno gradivo	- rad na tekstovima - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi
argumentirano prosuđivanje o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rad na tekstovima - rasprava - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Pragmatizam i neopragmatizam		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i>		
Semestar	1., 3., 5.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	0+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu.		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Nema		
Nositelj kolegija	izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović		
Kabinet	F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.		
Telefon	051/265-639		
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Ema Luna Lalić, asistentica		
Kabinet	F-427		
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.		
Telefon	051/265-794		
e-mail	ema.lalic@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Sadržaj kolegija slijedi nastanak i razvitak filozofskog pragmatizma od kraja 19. stoljeća nadalje kronološkim redom. Kolegij je podijeljen po pojedinačnim filozofima od osnutka pragmatizma do suvremenog neopragmatizma, krenuvši od filozofije Charlesa S. Peircea i zaključno s radom Richarda Rortyja, Nicholasa Reschera i Susan Haack. Kroz kronološki prikaz razvoja pragmatizma, studenti će imati priliku razumjeti razlike između pristupa pojedinih filozofa u pragmatističkoj tradiciji i razlike između pragmatizma s jedne strane i drugih filozofskih tradicija s druge. Unutar pragmatističke tradicije, studenti će biti upoznati s razlikovanjima između raznolikih (i ponekad nesumjerljivih) pristupa pragmatizmu, ali i sa suvremenim neopragmatizmom, novim pragmatizmom i nastavkom klasičnog pragmatizma. Pragmatizam je potrebno razumjeti kao filozofski okvir, školu ili tradiciju a ne kao specifičnu teoriju. Stoga radovi klasičnih i suvremenih pragmatista i neopragmatista često obuhvaćaju mnoge filozofske discipline kao što su epistemologija, metafizika, etika, estetika i filozofija jezika. Nadalje, pristup utemeljen na pragmatizmu obuhvaća i teme iz područja (filozofije) psihologije, teorije znanosti, obrazovne teorije i slično. Zbog širokog opsega tema, kolegij će ponuditi pregled razvoja ideja, fokusirajući se na najvažnije filozofske odrednice i komparativan pristup u kojem će se uspoređivati stavovi različitih pragmatista.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon odslušanog kolegija studenti će moći: Identificirati i objasniti glavne karakteristike pragmatizma kao pristupa Usporediti pragmatizam i neopragmatizam Razlikovati vrste pragmatizma: tradicionalni, neopragmatizam, metodološki, naturalistički Argumentirati u prilog ili protiv temeljnih pretpostavki pragmatizma			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
	x		x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA		MAX BROJ BODOVA

Pohađanje nastave	0,5	/
Kontinuirana provjera znanja	1	40
Referat (usmeno izlaganje)	0,5	20
Završni ispit	1	40
UKUPNO	3	100

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Menand, L. (ed.) 1997. *Pragmatism: A Reader*. New York: Vintage Books. (izbor iz kolekcije ključnih tekstova pragmatizma)
De Waal, C. 2022. *Introducing Pragmatism: A Tool for Rethinking Philosophy*. New York: Routledge.

IZBORNA LITERATURA

Capps, John, "The Pragmatic Theory of Truth", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2023 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/sum2023/entries/truth-pragmatic/>.
Dewey, J., 1999. *The Essential Dewey* (uredili Hickman, L. and Alexander, T.), Bloomington, US: Indiana University Press. (selekcija odabranih tekstova)
Haack, S. 2006. *Pragmatism, Old And New: Selected Writings*. Amherst, US: Prometheus Books.
James, W. 1907. *Pragmatism: A New Way for Some Old Ways of Thinking*. Cambridge MA, US: Harvard University Press. (selekcija odabranih tekstova)
Legg, C., Hookway, C. 2024. "Pragmatism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2024 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/win2024/entries/pragmatism/>.
Menand, L. 2001. *The Metaphysical Club: A Story of Ideas in America*. NY, US: Farrar, Straus and Giroux (FSG)
Peirce, C.S., 1992. *The Essential Peirce* (uredio Peirce Edition Project). Bloomington, US: Indiana University Press. (selekcija odabranih tekstova)
Rescher, N. 2016. *Pragmatism in Philosophical Inquiry*. NY, US: Springer.
Rorty, R. 1979/2009. *Philosophy and the Mirror of Nature*. Princeton: Princeton University Press.
Rorty, R. 1989. *Contingency, Irony, and Solidarity*. Cambridge: Cambridge University Press.
Rorty, R. 1982. *Consequences of Pragmatism*. Minneapolis, US: Minnesota University Press.
Shook, J. R. i Margolis, J. (eds.). 2006. *A Companion to Pragmatism*. Malden, US: Blackwell Publishing.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su obvezni prisustvovati na 70% nastave osim u slučajevima opravdanog izostanka u dogovoru s nastavnikom.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Platforma Merlin, elektronička pošta

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta, konzultacije, nastava

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Zbog nedostatka prevedene literature, obvezna literatura je na engleskom jeziku te dostupna kod predmetnog nastavnika, na Merlinu te u online izdanjima.

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12./25.2./ 10h
Ljetni	17.6./1.7./ 10h
Jesenski	2.9./16.9./ 10h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvod u pragmatizam i neopragmatizam
Tjedan 2	Povijesni pregled pragmatizma i ključne ideje ranog pragmatizma
Tjedan 3	Charles Sanders Peirce: značenje, istina, znanje
Tjedan 4	Charles Sanders Peirce: pragmatička maksima, pragmaticizam
Tjedan 5	Volja za vjerovanje (William James)
Tjedan 6	William James o značenju, društvu i znanju
Tjedan 7	John Dewey i društvena pozadina spoznaje
Tjedan 8	Iskustvo, znanje, istina (Dewey)
Tjedan 9	Kolokvij
Tjedan 10	Klasični američki pragmatizam: razlikovanja u epistemologiji, metafizici, pristupu relevantnim društvenim problemima
Tjedan 11	Razlikovanje klasičnog pragmatizma i suvremenih varijanata
Tjedan 12	Suvremeni pragmatizam, novi pragmatizam (neoklasični pragmatizam)
Tjedan 13	Neopragmatizam: istina, korisnost i znanje (Richard Rorty)
Tjedan 14	Pragmatizam i neopragmatizam: relativizam ili pluralizam?
Tjedan 15	Zaključna rasprava i ponavljanje za ispit

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Identificirati i objasniti glavne karakteristike pragmatizma kao pristupa	uvod u glavne značajke pragmatizma; povijesni pregled razvoja pragmatizma i njegovih inačica; razvoj misli klasičnih američkih pragmatista (Peirce, James, Dewey)	Rasprava Dijaloška metoda Individualni rad Sudjelovanje na nastavi Izravno poučavanje	Kolokvij Završni ispit
Usporediti pragmatizam i neopragmatizam	Rasprava o razlikovanju pragmatizma i njegovih inačica; rasprava o razlikovanju između pragmatizma i	Rad na tekstu Dijaloška metoda Rasprava	Kolokvij Izlaganje

	neopragmatizma; pragmatizam i neopragmatizam: implikacije za epistemološke, metafizičke i društvene probleme	Rad u grupi	
Razlikovati vrste pragmatizma: tradicionalni, neopragmatizam, metodološki, naturalistički	Klasični pragmatizam pragmatizam i suvremene varijante; pristupi istini i znanju u klasičnom/tradicionalnom, metodološkom i naturalističkom pragmatizmu te neopragmatizmu; pragmatizam i neopragmatizam u vidu relativizma i pluralizma istine i vjerovanja	Rad na tekstu Rad u grupi Rasprava Izravno poučavanje	Izlaganje Završni ispit
Argumentirati u prilog ili protiv temeljnih pretpostavki pragmatizma	Pragmatizam i neopragmatizam nasuprot alternativnih filozofskih gledišta (realizam, idealizam) o temeljnim filozofskim pitanjima	Rasprava Rad na tekstu Individualni rad Dijaloška metoda	Kolokvij Izlaganje Završni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Praktična etika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik.
Nositelj kolegija	Prof. dr.sc. Elvio Baccarini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr / elvio.baccarini@gmail.com
Suradnik na kolegiju	Izv.prof.dr.sc. Nebojša Zelić
Kabinet	F-426
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	nzelic@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
➤ <u>I. DIO: ETIKA UMJETNE INTELIGENCIJE</u>	
Uvod u praktičnu etiku Uvodni susret u kojem će studenticama i studentima biti pojašnjene njihove obaveze i literatura. Pojasnit će se pojmovi poput praktične etike, primijenjene etike i angažirane etike. Uvest će se studenti u probleme o kojima će se raspravljati u prvom dijelu kolegija do kolokvija.	
Suvremena rasprava o pobačaju Prikazat će se, u obliku općeg okvira, filozofska rasprava o klasičnom bioetičkom problemu pobačaja. Studentima će se prikazati suvremeni argumenti vezani uz ovo pitanje prvenstveno uz pitanje vrijednosti autonomije kao središnje vrijednosti u suvremenoj raspravi. Ovdje će se posebno povezati suvremeni argumenti s klasičnim argumentima iz rasprave a prikazat će se i općenito odnos teorija autonomije i praktične etike.	
Suvremena rasprava o medicinski potpomognutom samoubojstvu Analizirat će se neki argumenti u suvremenoj raspravi o medicinski potpomognutom samoubojstvu. Pitanje nije samo o moralnoj dopustivosti MPS-a već i o tome kojima bi skupinama ta metoda trebala biti omogućena. Također, ovdje će se postaviti generalno pitanje o odnosu autonomije i društvenih odnosa te ljudske ranjivosti i društvenog pritiska.	
Suvremena rasprava o etici okoliša Prikazat će se suvremena rasprava o etici okoliša s fokusom na raspravu o tome što je uopće šteta po okoliš, je li moguće ili uopće poželjno izbjeći antropocentrizam. Također, prikazat će se rasprava o odnosu zaštite i prevencije kroz problem geoinženjeringa.	
➤ <u>II. DIO</u>	
Metodološka pitanja Prikazat će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja u praktičnoj etici. Prije svega, prikazat će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije. Prva je principizam, kao pristup koji kreće od moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se upotrebljavaju u posebnim situacijama. Druga je partikularizam koji izražava sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike.	
- Etika teškoća i poteškoća Prikazat će se, u obliku općeg okvira, definicija mentalnih teškoća i poteškoća. Predstaviti će se izazovi i potrebe poštivanja individualnih vrijednosnih prosudbi. Uspoređivati će se medicinski i socijalni model teorija mentalnih	

teškoća i poteškoća, te ponuditi prijedlozi koji uzimaju u obzir i potencijalne teškoće i poteškoće koje slijede iz stanja pojedinaca, ali i iz nepravičnih društvenih okolnosti

- Etička pitanja depresije

Raspraviti će se i analizirati primjeren kontekst za određenje stanja kliničke depresije. Ključno će biti uzeti u obzir razloge pojedinaca, kako bi se razlikovalo između stanja kliničke depresije i razložne odgovore na negativne okolnosti.

- Psihopatija

Analizirati će se pitanja psihopatije, imajući u vidu pristup koji štiti društvene interese, ali i opravdanu zaštitu osoba u stanju psihopatije, prije svega sa stajališta moguće prinudne terapije.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Studenti će nakon položenoga ispita moći:

- opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente razvijene u praktičnoj etici
- identificirati i ilustrirati temeljne vrijednosne pojmove u praktičnoj etici
- kategorizirati i objasniti različite teorije u praktičnoj etici

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	10
Kontinuirana provjera znanja	1.5	60
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

I. DIO (ODREĐENI dijelovi/ulomci tekstova, bit će određeno na nastavi):

1. Sarah Zoe Raskoff, „Abortion Restrictions and Formative Autonomy“ (2025)
<https://www.cambridge.org/core/journals/social-philosophy-and-policy/article/abortion-restrictions-and-formative-autonomy/C076FD15C9F96C4466C789821EB34127?utm>

2. Cox, Joel (2025). Abortion and Imminent Personhood. *Bioethics* 39 (7):666-672.
3. Udo Schüklenk, „Rethinking Assisted Dying“ (2025) <https://www.cambridge.org/core/journals/social-philosophy-and-policy/article/rethinking-assisted-dying/69362519137C62FDD637E5FDAA49FEF4?utm>
4. Stephen Richards, „The Morality of Assisted Dying“ (2025) - <https://academic.oup.com/jmp/article/50/4/262/8107712?utm>
5. Matej Cíbk, „Morality vs. Politics as a Framing Problem“ (2025) - <https://link.springer.com/article/10.1007/s11245-024-10089-w?utm>

II. **DIO** (tekstovi će biti obrađeni na nastavi:)

1. Baccarini, E., & Lekić Barunčić, K. (2023). Public Justification, Evaluative Standards, and Different Perspectives in the Attribution of Disability. *Philosophies*, 8(5), Article 87. <https://doi.org/10.3390/philosophies8050087>
2. Baccarini, E. i Malatesti, L. (2017). The moral bioenhancement of psychopaths. *Journal of Medical Ethics*, 43(10), 697–701. <https://doi.org/10.1136/medethics-2016-103537>
3. Baccarini, E., & Šušnjar, A. (2025). Democracy, ageing, disability. *Phenomenology and Mind*, 28, Article 11. <https://doi.org/10.17454/pam-2811>
4. Martinić, I. i Baccarini, E. (2023). Sposobnosti i pravednost za osobe koje nemaju sposobnost biti razumske i racionalne. *Filozofska istraživanja*, 43(3), 495–507. <https://doi.org/10.21464/fi43304>

IZBORNA LITERATURA

I. DIO:

1. Boden, M. A. (1990). *The Philosophy of Artificial Intelligence*. Oxford University Press.
2. Boden, M. A. (2016). *AI: Its nature and future*. Oxford University Press.
3. Bostrom, N. (2014). *Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies*. Oxford University Press.
4. Kearns, M. i Roth, A. (2020). *The Ethical Algorithm: The Science of Socially Aware Algorithm Design*. Oxford University Press.
5. Mittelstadt, B. D., i Floridi, L. (2016). The ethics of big data: Current and foreseeable issues in biomedical contexts. *Science and Engineering Ethics*, 22(2), 303–341.
6. Moor, J. H. (1985). What is Computer Ethics? *Metaphilosophy*, vol. 16, br. 4, pp. 266-275.
7. O’Neil, C. (2016). *Weapons of math destruction: How big data increases inequality and threatens democracy*. Crown Publishing Group.
8. Topol, E. J. (2019). *Deep medicine: How artificial intelligence can make healthcare human again*. Basic Books.
9. Wallach, W. i Allen, C. (2009). *Moral Machines: Teaching Robots Right from Wrong*. Oxford Academic Books.
10. Žaja, L. (2023). Povijest umjetne inteligencije: razvoj informacijsko-komunikacijskih aspekata u umjetnoj inteligenciji. Zagreb: Hrvatski državni arhiv.

II. DIO:

1. M.P. Battin, R. Rhodes i A. Silvers (ur.), *Physician-Assisted Suicide*, London, Routledge, 1998.

2. J. Harris, Wonderwoman and Superman, Oxford, Oxford University Press, 1993.
3. R. Dworkin, Life's Dominion. An Argument about Abortion, Euthanasia, and Individual Freedom, New York, Alfred A. Knopf, 1993
4. H. La Follette, (ur.), Ethics in Practice, Blackwell, Oxford 1997.
5. A. Klose, Poduzetnička etika, Zagreb, Školska knjiga, 1996.
6. H. La Follette, (ur.), Ethics in Practice, Blackwell, Oxford 1997.
7. M. Nussbaum, C. Sunstein (ur.), Clones and Clones. Facts and Fantasies about Human Cloning, New York, Norton and Company, 1998
8. J. W. Randles et al., Computer Ethics and Professional Responsibility, Oxford, Blackwell, 2003.
9. S. Prijić (ur.), Pobačaj. Za i protiv, Rijeka, Hrvatski kulturni dom, 1995.
10. P. Singer et al. (ur.), Embryo Experimentation, Cambridge, Cambridge University Press, 1990
11. Singer, P., Kuhse, H. (ur.), A Companion to Bioethics, Blackwell, Oxford 1998.
12. P. Singer, H. Kuhse, (ur.), Bioethics. An Anthology, Blackwell, Oxford 2003

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmenim i pisanim priopćenjima na nastavi; Merlin; mail; oglasnom pločom; web stranicama.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Merlin, mail i konzultacije.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni pismeni ispit.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Dozvoljen je samo jedan ispravak kolokvija i to samo u slučaju negativne ocjene.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	9.2./23.2.
Ljetni	23.6./7.7.
Jesenski	24.8./7.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvod. Osnovne informacije o kolegiju. Pregled rasprava unutar praktične etike. Razlikovanje između praktične etike, primijenjene etike i angažirane etike.
2./3.	Suvremene rasprave o pobačaju
4./5.	Suvremene rasprave o medicinski potpomognutom samoubojstvu
6./7.	Suvremene rasprave o etici okoliša. Kolokvij.
8./9.	Antipsihijatrijski izazov i Aristotelijanski odgovor
10./11.	Prigovori Aristotelijanskim odgovorima i liberalno demokratski pristup psihijatriji
12./13.	Priznavanje sposobnosti osobama s mentalnim poremećajima

14./15.	Jednakost i moralni status osoba s mentalnim poremećajima
---------	---

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će nakon položenoga ispita moći: - opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente razvijene u praktičnoj etici.	□ Uvod u praktičnu etiku Uvodni susret u kojem će studenticama i studentima biti pojašnjene njihove obaveze i literatura. Pojasnit će se pojmovi poput praktične etike, primijenjene etike i angažirane etike. Uvest će se studenti u probleme o kojima će se raspravljati u prvom dijelu kolegija do kolokvija. Suvremena rasprava o pobačaju Prikazat će se, u obliku općeg okvira, filozofska rasprava o klasičnom bioetičkom problemu pobačaja. Studentima će se prikazati suvremeni argumenti vezani uz ovo pitanje prvenstveno uz pitanje vrijednosti autonomije kao središnje vrijednosti u suvremenoj raspravi. Ovdje će se posebno povezati suvremeni argumenti s klasičnim argumentima iz rasprave a prikazat će se i općenito odnos teorija autonomije i praktične etike. Suvremena rasprava o medicinski potpomognutom samoubojstvu Analizirat će se neki argumenti u suvremenoj raspravi o medicinski potpomognutom samoubojstvu. Pitanje nije samo o moralnoj dopustivosti MPS-a već i o tome kojima bi skupinama ta metoda trebala biti omogućena. Također, ovdje će se postaviti generalno pitanje o odnosu autonomije i društvenih odnosa te ljudske ranjivosti i društvenog pritiska. Suvremena rasprava o etici okoliša Prikazat će se suvremena rasprava o etici okoliša s fokusom na raspravu o tome što je uopće šteta po okoliš, je li moguće ili uopće poželjno izbjeći antropocentrizam. Također, prikazat će se rasprava o odnosu zaštite i prevencije kroz problem geoinženjeringa. II. DIO Metodolološka pitanja	• Predavanje (frontalni rad) • Objašnjavanje • Analiziranje primjera	• Kontinuirana provjera znanja (kolokvij) • Završni ispit • Aktivnost na nastavi

	Prikazat će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja u praktičnoj etici. Prije svega, prikazat će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije. Prva je principizam, kao pristup koji kreće od moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se upotrebljavaju u posebnim situacijama. Druga je partikularizam koji izražava sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike. - Etika teškoća i poteškoća Prikazat će se, u obliku općeg okvira, definicija mentalnih teškoća i poteškoća. Predstaviti će se izazovi i potrebe poštivanja individualnih vrijednosnih prosudbi. Uspoređivati će se medicinski i socijalni model teorija mentalnih teškoća i poteškoća, te ponuditi prijedlozi koji uzimaju u obzir i potencijalne teškoće i poteškoće koje slijede iz stanja pojedinaca, ali i iz nepravičnih društvenih okolnosti - Etička pitanja depresije Raspraviti će se i analizirati primjeren kontekst za određenje stanja kliničke depresije. Ključno će biti uzeti u obzir razloge pojedinaca, kako bi se razlikovalo između stanja kliničke depresije i razložne odgovore na negativne okolnosti. - Psihopatija Analizirati će se pitanja psihopatije, imajući u vidu pristup koji štiti društvene interese, ali i opravdanu zaštitu osoba u stanju psihopatije, prije svega sa stajališta moguće prinudne terapije.		
--	--	--	--

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Sloboda volje		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	3., 5.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Nema je		
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Filip Čeč		
Kabinet	F-424		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051 265 649		
e-mail	fcec@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
1. Uvod u problem: izlaganje problema i osnovnih pozicija u raspravi; upoznavanje s literaturom. 2. Kompatibilizam: klasični kompatibilizam, sloboda kao odsustvo prepreka 3. Inkompatibilizam: argument posljedice i mogućnost drugačijeg postupanja 4. Libertarijanizam i indeterminizam: klasični libertarijanizam, indeterminizam, slučajnost i sreća 5. Djelatnikovo uzrokovanje: djelatnik kao uzrok postupka, dvije koncepcije uzrokovanja. 6. Postupci, razlozi i uzroci: jednostavni indeterminizam, suvremene teorije djelatnikovog uzrokovanja. 7. Determinizam: teorije tvrdog determinizma, sloboda volje kao iluzija 8. Alternativne mogućnosti i moralna odgovornost: kritika principa alternativnih mogućnosti 9. Hijerarhijske teorije slobode volje: hijerarhija želja, identifikacija, vrijednosti. 10. Reaktivni stavovi: teorije reaktivnih stavova, polukompatibilizam. 11. Krajnja odgovornost: Krajnja odgovornost, primjeri Austinove vrste, radnje formiranja jastva. 12. Sloboda volje i suvremena znanost: odnos indeterminizma i odluka. 13. Vrste sloboda volje: Sloboda samoostvarenja, Sloboda reflektivne samokontrole, Sloboda samoodređenja.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će nakon odslušanog kolegija moći: • Naveći osnovne pozicije u raspravi, jezgrovito, jasno i pregledno opisati načine na koje te pozicije nastoje riješiti problem. • Izdvojiti i prikazati osnovne pojmove u raspravi te interpretirati odgovarajuće primjere korištenja tih pojmova. • Identificirati, opisati i procijeniti postojeće relacije između osnovnih pojmova korištenih u raspravi. • Identificirati, opisati i razjasniti unutarnju strukturu argumenata korištenih u raspravi. • Procijeniti metafizička rješenja koja se nude u raspravi • Napisati esej na zadanu temu.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x			x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	

Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera	1	70
ZAVRŠNI ISPIT (usmeni ispit ili esej)	1	30
UKUPNO		100

Način bodovanja svake pojedinačne aktivnosti koja se ocjenjuje:

Izlaganje i aktivno sudjelovanje na nastavi: Svi studenti moraju izraditi jedno izlaganja na temu zadanu od strane nastavnika. Izostanak s vlastite prezentacije ili neprimjereno izrađena prezentacija tretirati će se kao neizvršavanje obaveza te će student biti prisiljen nanovo slušati kolegiji. Od studenta se zahtijeva da aktivno sudjeluje u nastavi.

Kontinuirana provjera znanja: ocjenjuje se pripremanje za seminare (čitanje predviđene obavezne literature). Pripremanje za nastavu provjeravati će se kratkim testovima.

Završni ispit (usmeni ispit ili esej): ocjenjuje se esej napisan na zadanu temu. Tema se određuje u dogovoru s nositeljem kolegija.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Čeč, F. 2026. *Suvremene teorije slobode volje*. Rukopis.

Kane, R. 2005. *A Contemporary Introduction to Free Will*. Oxford University Press.

McKenna, M, Pereboom D. 2016. *Free Will. A Contemporary Introduction*. Routledge

IZBORNA LITERATURA

Kane, R. (ur) 2000. *Free Will*. Routledge.

Fisher, J. M. Ravizza, M. (ur) 1993. *Perspectives on Moral Responsibility*. Cornell University Press.

Watson, G. 1982. (ur). *Free Will*. Oxford University Press.

Kane, R. (ur). 2002. *Oxford Handbook to Free Will*. Oxford University Press.

Kane, R. (ur). 2011. *Oxford Handbook to Free Will*. 2nd edition. Oxford University Press.

O'Connor, T. (ur). 1995. *Agents, Causes and Events - Essays on Indeterminism and Free Will*, Oxford University Press.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti mogu izostati s 25% predavanja.

Neredovito pohađanje nastave tretirati će se kao neizvršavanje obaveza te će student biti prisiljen nanovo upisati kolegiji.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Elektronička pošta, konzultacije, oglasna ploča

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta, konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Vidi pod sustav ocjenjivanja

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	1.2. i 15.2.
Ljetni	14.6. i 28.6.
Jesenski	30.8. i 10.9.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEMA
1.	Problem slobode volje i determinizma
2.	Libertarijanizam
3.	Klasični kompatibilizam
4.	Argument posljedice
5.	Teorije reaktivnih stavova
6.	Kritika principa alternativnih mogućnosti
7.	Suvremeni kompatibilizam I: Hijerarhijske teorije slobode volje
8.	Suvremeni kompatibilizam II: ostale suvremene kompatibilističke pozicije
9.	Argumenti manipulacije
10.	Skepticizam po pitanju slobode volje
11.	Suvremeni libertarijanizam I: ne-uzročni libertarijanizam
12.	Suvremeni libertarijanizam II: teorije djelatnikovog uzrokovanja
13.	Suvremeni libertarijanizam III: teorije događajnog uzrokovanja
14.	Problem sreće
15.	Problem slobode volje i determinizma

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Navesti osnovne pozicije u raspravi, jezgrovito, jasno i pregledno opisati načine na koje te pozicije nastoje riješiti problem.	Klasični libertarijanizam, klasični kompatibilizam, tvrdi determinizam, teorije djelatnikovog uzrokovanja, teorije događajnog uzrokovanja, jednostavni indeterminizam, skepticizam, hijerarhijske teorije, semikompatibilizam, teorije reaktivnih stavova, ostale suvremene kompatibilističke teorije	Predavanje Rad na tekstu Individualni rad Diskusija Analiza primjera	Kontinuirane provjere znanja Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima
Izdvojiti i prikazati osnovne pojmove u raspravi te interpretirati odgovarajuće primjere korištenja tih pojmova.	Determinizam, indeterminizam, sloboda volje, moralna odgovornost, princip alternativnih mogućnosti, jastvo, sreća, djelatnikovo uzrokovanje, događajno uzrokovanje, reaktivni stavovi		
Identificirati, opisati i procijeniti postojeće relacije između osnovnih pojmova korištenih u raspravi.	Kompatibilizam, inkompatibilizam, skepticizam, princip alternativnih mogućnosti, princip izvornosti		
Identificirati, opisati i razjasniti unutarnju strukturu argumenata korištenih u raspravi.	Argument posljedice, kondicionalna analiza, prigovori sreće, prigovori frankfurtove vrste, osnovni argument, argument četiri slučaja		

Procijeniti metafizička rješenja koja se nude u raspravi.	Teorije djelatnikovog uzrokovanja, teorije događajnog uzrokovanja, sloboda kao izvornost, sloboda kao mogućnost drugačijeg postupanja		
---	---	--	--

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Filozofski fakultet

Sveučilišna avenija 4
51 000 Rijeka
Hrvatska

tel. (051) 265-600 | (051) 265-602
dekanat@ffri.hr
www.ffri.uniri.hr

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Socijalna pravednost i javne politike		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	III., V.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Nebojša Zelić		
Kabinet	F-426		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051 265 648		
e-mail	nzelic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
U prvom dijelu kolegija odredit će se pojam socijalne pravednosti u odnosu na distributivnu pravednost. Distributivna pravednost prvenstveno se bavi načelima pravedne raspodjele određenih dobara. Socijalna pravednost osim distributivnog aspekta uključuje i relacijski aspekt – odnosa među građanima. Dok je u užem interesu distributivne pravednosti pitanje tko treba koliko dobara od društvene kooperacije pitanje socijalne pravednosti odnosi se i to na koji se način raspodjela vrši. Utječe li raspodjela negativno na samopoštovanje korisnika javnih službi ili javnih dobara? Na koji način izbjeći stigmatizaciju i marginalizaciju određenih grupa u društvu? Također, pitanja kojima se bavi socijalna pravednost mogu odrediti i na koja dobra posebno treba obratiti pažnju u distribuciji odnosno što je ono što ulazi u mjerenje pravednosti. Posebno ćemo se baviti dvama utjecajnim prijedlozima – distribucija primarnih dobara (J. Rawls; R. Dworkin) i pristup razvijanja individualnih sposobnosti (A. Sen; M. Nussbaum). Vidjet ćemo koje su u teoriji prednosti i mane ta dva prijedloga. U drugom dijelu kolegija bavit ćemo se konkretnim primjerima javnih politika i na koji način oni manifestiraju prednosti i mane određenih teorijskih pristupa socijalnoj pravednosti.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Očekivani ishodi su sljedeći: 1. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o društvenoj pravednosti. 2. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema implementiranja teorija u konkretne javne politike. 3. Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke. 4. Studenti će dodatno razviti i utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu pravednosti i javnih politika, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X		X	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA		MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5		25
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5		35

ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO	3	100
Kontinuirana provjera znanja provodit će se na način da će studenti trebati napisati esej (do 1200 riječi), te pristupiti kratkom kolokviju na kraju semestra.		
Varijanta 2 sa završnim ispitom		
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.		
Tijekom nastave student može ostvariti najviše 60% ocjenskih bodova. Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 40% bodova.		
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:		
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
Izbor iz: J. Wolff, "Social Justice And Public Policy: A View From Political Philosophy" u Burchardt, T., Craig, G. i Gordon, D. (ur.) <i>Social Justice And Public Policy</i>, The Policy Press, Bristol, 2008. Iris Marion Young, <i>Pravednost i politika razlika</i>, pogl. 2, Jesenski i Turk, Zagreb, 2005. Nancy Fraser i Axel Honneth, <i>Redistribution or recognition?</i>, Verso, 2003. str. 1-30. A.E. Galeotti, „Toleration“ u C. Mckinnon <i>Issues in Political Theory</i>, Oxford University Press, 2008. Avner de-Shalit, <i>Cities And Immigration</i>, Oxford University Press, 2018. pogl. 2. Nebojša Zelič, „Play It by Trust“ u P. Bojanić i T. Andina (ur.), <i>Institutions In Action</i>, Springer, 2020.		
IZBORNA LITERATURA		
Francis G. Castels, <i>Komparativne javne politike</i>, Massmedia, 2008. A. Margalit, <i>The Decent Society</i>, Harvard University Press, 1998. M. Nussbaum, <i>Creating Capabilities: The Human Development Approach</i>, Harvard University Press, 2011. P. Pettit, J.L. Marti, <i>A Political Philosophy in Public Life</i>, Princeton University Press, 2012. J. Wolff i A. De-Shalit, <i>Disadvantage</i>, Oxford University Press, 2007. (odabrana poglavlja) Michael Marmot, Richard Wilkinson (ur.) <i>Social Determinants of Health</i>; Oxford University Press, 2005. (odabrana poglavlja)		
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU		
POHAĐANJE NASTAVE		
Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja. Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar, a u slučaju neizvršavanja te obaveze, neće moći pristupiti završnom ispitu. U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom s nastavnicima. Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza, te da redovito čitaju literaturu predviđenu izvedbenim planom		
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA		
Web stranice fakulteta Elektroničkom poštom Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju		
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA		
Elektronička pošta Konzultacije		
NAČIN POLAGANJA ISPITA		
Pismeni ispit.		
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE		
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog		

alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	8./23.2. / 11h
Ljetni	23.6./7.7./11h
Jesenski	24.8./7.9./11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje i dogovor oko nastave
2.	Porezne politike kao pitanje socijalne pravednosti
3.	Je li oporezivanje oduzimanje tuđe imovine?
4.	Libertarijanizam, prisila i porez
5.	Jednakost, odgovornost i progresivno oporezivanje
6.	Nasljedstvo, bogatstvo i jednakost prilika
7.	Pravedna porezna politika države i globalizirana ekonomija
8.	Pravednost u gradu
9.	Urbano planiranje i vrijednosti jednakosti i različitosti
10.	Politička prava i imigracija
11.	Inkluzija i isključenje u gradu
12.	Povjerenje i društvena pravednost
13.	Egalitarizam, povjerenje i solidarnost

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o društvenoj pravednosti.	Porezne politike kao pitanje socijalne pravednosti; Libertarijanizam, prisila i porez; Pravedna porezna politika države i globalizirana ekonomija; Pravednost u gradu; Povjerenje i društvena pravednost; Egalitarizam, povjerenje i solidarnost	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema implementiranja teorija u konkretne javne politike.	Je li oporezivanje oduzimanje tuđe imovine?; Jednakost, odgovornost i progresivno oporezivanje; Nasljedstvo, bogatstvo i jednakost prilika; Urbano planiranje i vrijednosti; Politička prava i imigracija; Inkluzija i isključenje u gradu	predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- pismeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Uvod u filozofiju Communis (svi osim studenata filozofije)		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	I., III.V.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Boran Berčić		
Kabinet	F-416		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051/265-645		
e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<u>Smisao života</u>: u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno? <u>Smrt</u>: je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja? <u>Sudbina</u>: argumenti za fatalizam <u>Sloboda volje</u>: jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam? <u>Moralna odgovornost</u>: kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom? <u>Konzekvencijalizam</u>: utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila. <u>Deontologija</u>: vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam. <u>Aretička etika</u>: vrline, svodivost vrlina. <u>Društveni ugovor</u>: amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora. <u>Znanje</u>: klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške. <u>Um</u>: jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam. <u>Bog</u>: doslovno i preneseno shvaćanje religijskog diskursa, evidencijalizam i fideizam, argumenti za postojanje boga, Eutifronova dilema, presumpcija ateizma, <i>fine tuning</i> argument i antropički princip.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji religije.			
Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	

OCJENJUJE		
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	30
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	30
ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO	3	100
Opće napomene:		
Varijanta 1 bez završnog ispita		
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.		
Varijanta 2 sa završnim ispitom		
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.		
- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.		
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:		
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
B. Berčić: Filozofija 1 i Filozofija 2, IBIS-grafika, Zagreb, 2012. http://www.ibis-grafika.hr/ibisStaticBak/download/Bercic_Filozofija_e-izdanje.pdf		
IZBORNA LITERATURA		
Thomas Nagel: Što sve to znači?, KruZak, Zagreb, 2002. Nigel Warburton: Filozofija - osnove, KruZak, Zagreb, 1999. Simon Blackburn: Poziv na misao, AGM, Zagreb, 2002. Harry Frankfurt: Kenjaža, Algoritam, Zagreb, 2006. Cornman, Lehrer & Pappas: Philosophical Problems and Arguments – An Introduction, Hackett Publishing Co, 1992. John Hospers: An Introduction to Philosophical Analysis, London, 1977. Robert M. Martin: There Are Two Errors In The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems, Ontario, Canada, 1992. Jonathan Westphal: Philosophical Propositions, Routledge, 1998. Thomas Mautner: The Penguin Dictionary of Philosophy, Penguin Books, 2000. Simon Blackburn: Oxford Dictionary of Philosophy, Oxford University Press, 1996.		
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU		
POHAĐANJE NASTAVE		
Studenti su dužni biti nazočni na 75% predavanja. Studenti su dužni izložiti seminarski rad. Neizvršavanje obaveza rezultirati će smanjenjem ocjenskih bodova.Ispitni rokovi se određuju početkom akademske godine a mogu se mijenjati (bolest ili službena spriječenost) tjedan dana prije. O promjenama termina ispita moguće je saznati preko oglasne ploče Odsjeka i na web stranicama fakulteta.Odjava ispita se mora izvršiti bar 24 sata prije ispita u protivnom će se smatrati da je student rok iskoristio.		
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA		
E-mail, konzultacije, oglasna ploča, usmeno na nastavi.		
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA		
E-mail, konzultacije, usmeno na nastavi.		
NAČIN POLAGANJA ISPITA		
Vidi pod sustav ocjenjivanja.		
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE		
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja		

izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	1.2. i 15.2.
Ljetni	14.6. i 28.6.
Jesenski	30.8. i 10.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	<u>Uvodno predavanje</u>
2.	<u>Smisao života</u> : u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno?
3.	<u>Smrt</u> : je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?
4.	<u>Sudbina</u> : argumenti za fatalizam.
5.	<u>Sloboda volje</u> : jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?
6.	<u>Moralna odgovornost</u> : kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?
7.	<u>Konzekvencijalizam</u> : utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.
8.	<u>Deontologija</u> : vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.
9.	<u>Aretička etika</u> : vrline, svodivost vrline.
10.	<u>Društveni ugovor</u> : amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.
11.	<u>Znanje</u> : klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.
12.	<u>Stvarnost</u> : Realizam, Antirealizam
13.	<u>Um</u> : jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.
14.	<u>Bog</u> : Eutifronova dilema, Stratonika pretpostavka, <i>fine-tuning</i> argument, Pascalova oklada
15.	<u>Ponavljanje za ispit.</u>

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.	Epikurov i Lukrecijev argument protiv straha od smrti.	Predavanja, rad na tekstu, rasprava na nastavi.	Kolokviji, ocjena izlaganja, usmeni ispit.
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.	Konzekvencijalizam, deontologija i aretička etika.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.	Determinizam, kompatibilizam, libertarijanizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.	Naturalizam, emotivizam, intuicionizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.	Fizikalizam, dualizam, funkcionalizam, bihejviorizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u	Evidencijalizam i fideizam.		

filozofiji religije.			
Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.	Realizam i antirealizam.		